

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2021.7.20.
SWD(2021) 713 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

**2021. évi jogállamisági jelentés
Országfejezet - A jogállamiság helyzete Horvátországban**

amely a következő dokumentumot kíséri

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK TANÁCSÁNAK**

**2021. évi jogállamisági jelentés
A jogállamiság helyzete az Európai Unióban**

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 705 final} -
{SWD(2021) 706 final} - {SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} -
{SWD(2021) 709 final} - {SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} -
{SWD(2021) 712 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

ÖSSZEFOGLALÓ

A horvát igazságszolgáltatási rendszer javulást ért el az eljárások hosszának és az ügyhátraléknak a csökkentése terén, de a komoly hatékonysági és minőségi kihívások kezelése érdekében további javításokra van szükség. A bíróságokon alkalmazott új elektronikus kommunikációs eszközök folyamatos bővítése azok használatának fokozatos növekedéséhez vezetett. A Legfelsőbb Bíróság új elnökének kinevezésére irányuló, folyamatban lévő eljárás vitákat váltott ki, és annak során a bírakkal szemben többszöri nyilvános, becsmérlő kijelentések hangzottak el. A Legfelsőbb Bíróság következő elnökével kapcsolatos eltérő vélemények összefüggésében az Alkotmánybíróság hangsúlyozta az állami hatóságok közötti együttműködés fontosságát. Az Állami Bírói Tanács javaslatokat tett a bírák kiválasztásában betöltött saját szerepének megerősítésére – ezt a kérdést már a 2020. évi jogállamisági jelentés is felvetette. A bírák által elkövetett állítólagos etikai és fegyelmi vétségek az Állami Bírói Tanács és a Bírói Tanácsok előtti eljárásokhoz, valamint nyomozáshoz vezettek. A bírói függetlenség érzékelt szintje továbbra is nagyon alacsony. Az Állami Bírói Tanács és az Államügyészi Tanács humán erőforrás-hiánya továbbra is fennáll, még akkor is, ha a bírák és az államügyészek újonnan közzétett vagyonynyilatkozatainak ellenőrzésére korlátozott mértékű kiegészítő források elkülönítésére került sor.

A korrupció megelőzéséről szóló, 2021–2030-as időszakra szóló új stratégia kidolgozása kapcsán nyilvános konzultáció van folyamatban. Az előző stratégiához hasonlóan a stratégia javaslattervezete az összeférhetetlenség megelőzésére vonatkozó, jelenleg kidolgozás alatt álló jogi keret megerősítését is előírja. A kormánytagokra és a parlamenti képviselőkre vonatkozó etikai kódexek még mindig hiányoznak, míg a „forgóajtó-jelenséget” (a szabályozó hatóság és a szabályozott piaci társaságok közötti átjárások) csak részben szabályozzák. A lobbitevékenységekre vonatkozó részletes szabályok még bevezetésre várnak. Jóllehet bejelentettek a kormánytagok politikai mentelmi jogának keretét érintő változásokat, ez a jogalkotási intézkedés még várat magára. A közbeszerzési eljárások továbbra is magas kockázatot jelentenek a korrupció szempontjából, és számos esetet tártak fel a visszaélést bejelentő személyek bejelentéseinek köszönhetően. A magas szinten elkövetett korrupció büntetőeljárás alá vonása és kivizsgálása folytatódik, de az elhúzódo eljárások miatt a büntetőítéletek gyakran késedelmet szenvednek.

Horvátország az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv átültetése érdekében aktualizálja a médiára vonatkozó jogszabályait, az elektronikus médiumokról szóló törvény felülvizsgálatának elfogadása pedig még 2021-ben várható. Az Elektronikus Média Ügynökség politikai függetlenségével kapcsolatos aggályok továbbra is fennállnak, és e törvény felülvizsgálatával összefüggésben új képesítési követelményeket irányoznak elő az ügynökség irányító testületének potenciális tagjai számára. Horvátország szilárd kerettel rendelkezik a média tulajdonviszonyaira vonatkozó információk átláthatóságára vonatkozóan, és további fejlesztéseket tervez. Jóllehet az elektronikus médiumokról szóló törvény részben szabályozza az állami hirdetések részben, az érdekelt felek arról számolnak be, hogy az állami hirdetések gyakran aláássák az ilyen finanszírozástól gazdaságilag függő médiaorgánumok politikai függetlenségét, különösen helyi szinten. Létezik ugyan az újságírók védelmére szolgáló jogi keret, de az újságírók továbbra is fenyegetésekkel néznek szembe. Különösen az újságírókat célzó, a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek magas száma továbbra is komoly aggodalomra ad okot. Az információkhoz való hozzáférést törvény biztosítja, de az újságírók kérelmeinek feldolgozása továbbra is késedelmet szenved.

Ami a fékeket és ellensúlyokat illeti, míg a nyilvános konzultációk a jogalkotási eljárások szerves részét képezik, az érdekelt felek úgy vélik, hogy a polgárok részvétele inkább formális, mintsem érdemi. Horvátország nem hirdetett szükségállapotot, és a Covid19-

világjárványra vonatkozó intézkedések a fertőző betegségekre vonatkozó, kétszer módosított törvényen alapultak. Az Alkotmánybíróság felülvizsgálta ezeket az intézkedéseket, és megállapította, hogy azok összeegyeztethetők az alkotmánnyal, és azt is kimondta, hogy a Parlamentnek meg kell találnia a módját annak, hogy garantálja saját feladatainak ellátását a pandémia idején. Tovább kell javítani a népi ombudsman hozzáférést a vizsgálatok lefolytatásához szükséges információkhoz. A 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó, a civil társadalom fejlődését szolgáló környezet megteremtésére és elősegítésére irányuló nemzeti terv kidolgozása 2016 óta tart, ami a 2020. évi jogállamisági jelentésben is említésre került.

I. IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI RENDSZER

Horvátország háromszintű igazságszolgáltatási rendszerrel rendelkezik, amely általános és különös hatáskörű bíróságokat foglal magában. Az általános hatáskörrel rendelkező, polgári és büntető ügyekben eljáró elsőfokú bíróságok városi bíróságokból állnak (34), míg a megyei bíróságok (15) általános hatáskörrel rendelkező, másodfokú bíróságok, amelyek bizonyos elsőfokú bírósági hatáskörrel is rendelkeznek. A különös hatáskörű bíróságok elsőfokon kilenc kereskedelmi és négy közigazgatási bíróságot, valamint másodfokon a Büntető Felsőbíróságot, a Szabálysértési Felsőbíróságot, a Kereskedelmi Felsőbíróságot és a Közigazgatási Felsőbíróságot foglalják magukban. A Legfelsőbb Bíróság az ügyek valamennyi típusával foglalkozik. Az Alkotmánybíróság alkotmányossági felülvizsgálatot végez. Egy független Állami Bírói Tanács biztosítja az igazságszolgáltatás autonómiáját és függetlenségét¹. Az Államügyészség (DO) önálló, független igazságszolgáltatási testület, amely ügyészségként működik, és jogi lépéseket tesz az állami tulajdon védelme érdekében, valamint jogorvoslati lehetőségeket alkalmaz az Alkotmány és a törvények védelmére. Minden Államügyészség élén egy államügyész áll. Az Állami Főügyész a Horvát Köztársaság Államügyészségének (DORH), azaz a legfelsőbb államügyészségnek a vezetője. Az államügyészek és helyettes államügyészek kinevezésével és szakmai előmenetelével kapcsolatos hatáskörök az Államügyészi Tanácsot, míg a képviseleti és irányítási hatáskörök az Állami Főügyészt illetik meg². Az Államügyészi Tanács egy független önkormányzati testület, amelynek feladata az Államügyészség autonómiájának és függetlenségének biztosítása³. Horvátország részt vesz az Európai Ügyészség (EPPO) munkájában. A horvát

¹ Az Állami Bírói Tanács egy 11 tagú igazságügyi önkormányzati testület, amely a társaik által választott hét bíróból, két egyetemi jogász professzorból és két parlamenti képviselőből áll, akik közül az egyik az ellenzék tagja. A Tanács tagjait négyéves hivatali időre választják, és csak egyszer választhatók újra. A Tanács feladata a bírák és bírósági elnökök kinevezése és felmentése, a bírák mentelmi jogával, áthelyezésével és külső tevékenységeivel kapcsolatos döntések meghozatala, a fegyelmi eljárások lefolytatása és a bírák fegyelmi felelősségéről való döntés, részvétel a bírák és a bírósági titkárok képzésében, a bírák értékelésére szolgáló módszertan elfogadása, a bírák személyes nyilvántartásának vezetése, valamint a bírák vagyonyilatkozatainak ellenőrzése.

² A 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla, 55–57. ábra.

³ Az Államügyészi Tanács egy 11 tagú ügyészi önkormányzati testület, amely a társaik által választott hét helyettes államügyészből, két egyetemi jogász professzorból és két parlamenti képviselőből áll, akik közül az egyik az ellenzék tagja. A Tanács tagjait négyéves hivatali időre választják, és csak egyszer választhatók újra. A Tanács megbízatása magában foglalja az államügyészek és helyettes államügyészek kinevezését és felmentését, a külső tevékenységeikről való döntést, a képzésükben való részvételt, az értékelésekkel kapcsolatos kifogásokról való döntést, a személyes nyilvántartásaik vezetését, a vagyonyilatkozataik ellenőrzését, valamint az áthelyezésükről való döntést, a fegyelmi eljárások lefolytatását és a helyettes államügyészek fegyelmi felelősségéről való döntést.

Ügyvédi Kamara független, önkormányzó szakmai szervezet, amely az ügyvédek fegyelmi eljárásáért felelős⁴.

Függetlenség

A bírói függetlenség érzékelt szintje csökkenő tendenciát mutat. A bírói függetlenség érzékelt szintje a közvélemény körében romlott 2021-ben, és továbbra is a legalacsonyabb az EU-ban (a bírói függetlenséget meglehetősen jónak vagy nagyon jónak érzékelők hányada 24 %-ról 17 %-ra csökkent)⁵. A vállalkozások körében az érzékelt függetlenség szintje szintén nagyon alacsony, és az EU-ban a legalacsonyabb szintre esett vissza (a bírói függetlenséget meglehetősen jónak vagy nagyon jónak érzékelők hányada továbbra is 16 %, azon vállalkozások aránya pedig, amelyek úgy érzékelték, hogy a függetlenség nagyon rossz, 36 %-ról 43 %-ra nőtt)⁶. A 2021. évi uniós igazságügyi eredménytábla 2016 óta folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. A bírósági és a bírói függetlenség érzékelt hiányának okaként a közvélemény leggyakrabban a kormány és a politikusok érzékelt beavatkozását vagy nyomásgyakorlását jelölte meg⁷. A részletesebb felmérések segíthetnek e kérdések kezelésében azáltal, hogy megvizsgálják az igazságszolgáltatási rendszer különböző érdekelt felei körében az érzékelt bírói függetlenség folyamatosan alacsony szintje mögött meghúzódó konkrét okokat⁸.

A Legfelsőbb Bíróság új elnökének kinevezésére irányuló, folyamatban lévő eljárás vitákat váltott ki, és az Alkotmánybíróság hangsúlyozta az állami hatóságok közötti együttműködés fontosságát. 2021. július 15-én lejárt a Legfelsőbb Bíróság korábbi elnökének négyéves megbízatása. Az új elnök kinevezési folyamata az állami hatóságok legmagasabb szintű képviselői közötti intenzív eszmecseréhez vezetett, amely többször is negatív kijelentéseket tartalmazott a Legfelsőbb Bíróságról és más bírákról⁹. Az alkotmány

⁴ Az Ügyvédi Kamara közgyűlése – a Horvát Ügyvédi Kamara alapokmányával összhangban – megválasztja a fegyelmi bíróságot (amely legalább öt tagból áll, és a súlyosabb jogsértésekről, valamint a fegyelmi tanácsok határozatai elleni fellebbezésekről határoz), valamint a Legfelsőbb Fegyelmi Bíróságot (amely legalább öt tagból áll, és a fegyelmi bíróság határozatai elleni fellebbezésekről határoz), míg az Ügyvédi Kamara igazgatósága választja meg a fegyelmi tanácsokat (amelyek legalább három tagból állnak és a kevésbé súlyos jogsértésekről határoznak).

⁵ 2021. évi uniós igazságügyi eredménytábla, 48. ábra. Az eredménytábla a bírói függetlenség érzékelt szintjét a következő kategóriákba sorolja: nagyon alacsony (a bírói függetlenség szintjét a válaszadók kevesebb mint 30 %-a tekinti meglehetősen jónak vagy nagyon jónak); alacsony (30–39 %), átlagos (40–59 %), magas (60–75 %), nagyon magas (75 % fölött).

⁶ 2021. évi uniós igazságügyi eredménytábla, 50. ábra.

⁷ 2021. évi uniós igazságügyi eredménytábla, 49. ábra. A bírósági és a bírói függetlenség érzékelt hiányának okaként a vállalkozások leggyakrabban a gazdasági vagy egyéb sajátos érdekek beavatkozását vagy nyomásgyakorlását, majd közvetlenül ezután a kormány és a politikusok érzékelt beavatkozását vagy nyomásgyakorlását jelölték meg. 2021. évi uniós igazságügyi eredménytábla, 51. ábra. Meg kell jegyezni, hogy az ötéves időszak alatt ezzel az indoklással szolgáló lakosság és vállalkozások aránya összehasonlításban továbbra is a legmagasabb az EU-ban.

⁸ A bíróságokat igénybe vevők és a szakemberek körében végzett legutóbbi átfogó felmérésre 2015-ben került sor, amelyben a bírósági szolgáltatás hozzáférhetőségéről, a bírósági ügyfélszolgálat minőségéről, a tárgyalás lebonyolításáról, a bírósági ítéletről, valamint az ügyvéd által nyújtott szolgáltatásról kérdezték őket. 2017. évi uniós igazságügyi eredménytábla, 45. ábra. Lásd a 2018. évi uniós igazságügyi eredménytábla 49. ábráját, a 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábla 42. ábráját, a 2020. évi uniós igazságügyi eredménytábla 42. ábráját, valamint a 2021. évi uniós igazságügyi eredménytábla 37. ábráját, amelyek azt mutatják, hogy a 2016–2019-es időszakban nem végeztek felmérést.

⁹ E nyilatkozatokat a végrehajtó hatalom egyes képviselői tették. Válaszul a Bírák Egyesülete és a Legfelsőbb Bíróság e nyilatkozatokat ellenző sajtóközleményeket adott, pl. a Legfelsőbb Bíróság közgyűlésének 2021.

értelmében a Legfelsőbb Bíróság elnökét a köztársasági elnök javaslatára a Parlament nevezi ki¹⁰. A Legfelsőbb Bíróság közgyűlése és az illetékes parlamenti bizottság véleményt nyilvánít a jelöltekről¹¹. Amint azt az Alkotmánybíróság egyértelművé tette, ezek a vélemények – amelyeket minden jelölt kapcsán közölni kell – nem kötelezik a köztársasági elnököt¹². A 2018-ban elfogadott módosításokkal¹³ összhangban az Állami Bírói Tanács 2021 februárjában továbbította a Köztársasági elnöki hivatalnak a három jelölt pályázatát (többek között a Legfelsőbb Bíróság hivatalban lévő elnökét is). A köztársasági elnök javaslatot tett a Parlamentnek egy olyan jelöltre, aki nem jelentkezett a betöltendő álláshelyre, és azt állította, hogy a bíróságokról szóló törvénynek a felvételi eljárást előíró 2018. évi módosításai „alkotmányellenesek”¹⁴. Az Alkotmánybíróság később megállapította, hogy a 2018. évi módosítások összhangban vannak az alkotmánnyal¹⁵. A Bíróság tisztázta, hogy a köztársasági elnök csak a betöltendő álláshelyre pályázó jelöltek közül választhat; az elnök azonban dönthet úgy is, hogy a pályázó jelöltek egyikét sem javasolja, és erről tájékoztatja a Parlamentet¹⁶. A sikertelen jelölt kérheti az Országgyűlés határozatának felülvizsgálatát az Alkotmánybíróságnál¹⁷. A Bíróság hangsúlyozta továbbá az állami hatóságok közötti együttműködés alkotmányos követelményét a jogállamiság elvének megfelelő közös megoldások megtalálása és a destabilizáló helyzetek elkerülése érdekében, amelyek akadályoznák a Legfelsőbb Bíróság működését¹⁸. Az Alkotmánybíróság ítéletét követően a köztársasági elnök a betöltendő álláshely újbóli közzétételét kérte¹⁹. Egy újabb felhívást követően a köztársasági elnök 2021 júniusában javaslatot tett a Parlamentnek annak az öt jelöltnek az egyikére, akik pályáztak (a Legfelsőbb Bíróság egyik jelenlegi bírása sem jelentkezett), de a Parlament nem nevezte ki a szóban forgó jelöltet²⁰. 2021. július 7-én az

március 26-i sajtóközleménye; a Bírák Egyesületének 2021. április 29-i sajtóközleménye; a Legfelsőbb Bíróság közgyűlésének 2021. május 18-i sajtóközleménye.

¹⁰ A Horvát Köztársaság alkotmánya, 116. cikk (2) bekezdés.

¹¹ A Horvát Köztársaság alkotmánya, 116. cikk (2) bekezdés.

¹² Az Alkotmánybíróság 2021. március 23-i ítélete, U-I-1039/2021, 18.1. pont.

¹³ A bíróságokról szóló törvény 2018. évi módosításai bevezették azt a követelményt, hogy a Legfelsőbb Bíróság elnökének tiszttségére vonatkozó álláshirdetést közzé kell tenni a Hivatalos Lapban, és a felvételi eljárást az Állami Bírói Tanács irányítja. A bíróságokról szóló törvény módosított 44., 44.a és 44.b cikke. Az Állami Bírói Tanács honlapján közzéteszi a jelöltek önéletrajzát és az általuk benyújtott Legfelsőbb Bírósági munkaprogramot. A Tanács ezt követően továbbítja a jelöltek pályázatát a Köztársasági elnöki hivatalnak, amely a Legfelsőbb Bíróság bíráinak közgyűlésétől és az illetékes parlamenti bizottságtól véleményt kér a jelöltekről. Meg kell jegyezni, hogy az Állami Bírói Tanács csak adminisztratív szerepet tölt be a felvételi eljárásban, és nem nyilvánít véleményt a jelöltekről, illetve nem választja ki őket.

¹⁴ Köztársasági elnöki hivatal, 2021. március 8-i sajtóközlemény. Egy korábbi interjúban a köztársasági elnök kijelentette, hogy nem szándékozik javasolni a három jelölt egyikét sem, mivel ez „élesen eltérne az alkotmányos szokásoktól”. Kijelentette továbbá, hogy „az a törvény, amely szerepet ad az Állami Bírói Tanácsnak [a felvételi eljárásban] értelmetlen”, és hogy nem fog jelöltet választani a Legfelsőbb Bíróság bírái közül.

¹⁵ Az Alkotmánybíróság 2021. március 23-i ítélete, U-I-1039/2021, U-I-1620/21. Az alkotmányossági felülvizsgálatot egy polgár kezdeményezte.

¹⁶ Az Alkotmánybíróság 2021. március 23-i ítélete, U-I-1039/2021, U-I-1620/21, 18.2. és 18.2.1. pont. A Bíróság tisztázta, hogy az Állami Bírói Tanácsnak csak azokat a pályázatokat kell továbbítania a köztársasági elnöknek, amelyek érvényesek és megfelelnek a törvényi feltételeknek (18.1. pont). A Bíróság azt is hangsúlyozta, hogy a 2018. évi módosítások értelmében a Tanács köteles – a bírává válásra szolgáló rendes eljárások keretein kívül – a Legfelsőbb Bíróság új elnökét állandó hivatali idővel rendelkező bíróvá kinevezni, amennyiben ez a személy korábban nem volt bíró. (18.2.6. pont).

¹⁷ Az Alkotmánybíróság 2021. március 23-i ítélete, U-I-1039/2021, U-I-1620/21, 18.2.6. pont.

¹⁸ Az Alkotmánybíróság 2021. március 23-i ítélete, U-I-1039/2021, U-I-1620/21, 18.2.1. pont.

¹⁹ Köztársasági elnöki hivatal, 2021. március 25-i sajtóközlemény.

²⁰ A Legfelsőbb Bíróság közgyűlése egyikük tekintetében sem adott kedvező véleményt. A Legfelsőbb Bíróság 2021. május 18-i sajtóközleménye. 2021. június 8-án, miután a Legfelsőbb Bíróság munkájára vonatkozó

Állami Bírói Tanács közzétette a harmadik nyilvános felhívást. Mivel a Legfelsőbb Bíróság új elnökét nem nevezték ki az előző elnök hivatali idejének lejárta előtt, ezt a munkakört a Legfelsőbb Bíróság elnökhelyettese látja el, adott esetben hosszabb időre²¹. Tekintettel arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság elnöki tisztségére jelölt személyt egyidejűleg új bíróvá is ki lehet nevezni (ha az érintett személy nem volt már bíró), érdemes megjegyezni, hogy az Európa Tanács bírák kiválasztási eljárására vonatkozó ajánlásai szerint, amennyiben az alkotmányos vagy egyéb jogi rendelkezések előírják, hogy az államfő, a kormány vagy a jogalkotói hatalom hozza meg a határozatokat, a kinevezésre jogosult hatóságnak a gyakorlatban egy, jelentős részében az igazságszolgáltatás (jelen esetben a Legfelsőbb Bíróság közgyűlése) keretében létrehozott, független és illetékes hatóság véleményét kell követnie²².

Az Állami Bírói Tanács javaslatokat tett a bírák kiválasztásában betöltött szerepének megerősítésére. A 2020. évi jogállamisági jelentés megállapította, hogy az Állami Bírói Tanács és az Államügyészi Tanács kihívásokkal néz szembe azon módosításokat követően, amelyek a bírák és az államügyészek kiválasztásában betöltött szerepüket csökkentették²³. Ami a bírákat illeti, a 2018. évi módosítások csökkentették az Állami Bírói Tanács által a meghallgatás alapján a jelölteknek odaítélhető pontok számát, ami csökkentette a Tanács lehetőségét arra, hogy különbséget tegyen a jelöltek között²⁴. 2021 márciusában az Állami Bírói Tanács elemzést készített a bírák kiválasztására vonatkozó törvényi rendelkezésekről, és módosításokat javasolt²⁵. A Tanács hangsúlyozta, hogy a kiválasztási eljárás során a jelölteknek odaítélendő pontokra vonatkozó jelenlegi rendelkezések gyengítették azon képességét, hogy az igazságszolgáltatás függetlenségének biztosításával megbízott független és önálló szervként járjon el. A Tanács szerint a jelenlegi rendszer, amelyben az igazságügyi tisztviselők állami iskolájában elért pontszám meghatározó szerepet játszik a bírák kiválasztásában, azt eredményezi, hogy a Tanács nem játszik jelentős szerepet a bírák kiválasztásában, illetve nem gyakorol arra számottevő befolyást. Az új javaslatok azt

programjukat a parlamenti igazságszolgáltatási bizottság elé terjesztették, a fennmaradó négy jelölt (egy jelölt visszavonta a jelentkezését) közül egyik sem kapta meg a bizottsági tagok szavazatainak többségét. 2021. június 25-én a javasolt jelölt nem kapta meg a szükséges többséget a Parlament plenáris ülésén.

²¹ A bíróságokról szóló törvény 44.c cikke. A kinevezési eljárás vita tárgyát képezi, és már két egymást követő nyilvános felhíváshoz vezetett; a Parlamenten belüli megállapodás hiányában ez a folyamat még hosszabbra nyúlhat.

²² CM/Rec(2010)12, 47. pont. Az uniós jog szerint az igazságszolgáltatási tanácshoz hasonló testület bevonása a bírák kinevezési eljárásába hozzájárulhat e folyamat objektívebbé tételéhez azáltal, hogy behatárolja a végrehajtó hatalom e kinevezésekkel kapcsolatos mérlegelési jogkörét, feltéve, hogy e tanács kellően független. Az Európai Unió Bíróság ítélete, AB és társai, C-824/18, 124–127 pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

²³ Az Állami Bírói Tanácsról szóló törvény 2018. évi módosításai.

A bírói és ügyészi tisztségeket egy érdemeken alapuló folyamat keretében, egy két elemet figyelembe vevő pontozási rendszer alapján töltik be. Ezek közül az első elem a jelölt által az Országos Bírói Iskolában vagy az Országos Államügyészi Iskolában elért végső pontszám vagy – egy már bíróként dolgozó személynek egy másik bíróságra történő kinevezése esetén – a bírói teljesítmény értékelése. A második elem az adott Tanács előtt zajlott meghallgatás eredménye. 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 2–3. o.

²⁴ A módosítások emellett korlátozták azon jelöltek körét is, akikkel a tanácsok személyes meghallgatást folytathatnak. 2019-ben és 2020-ban ezen módosítások következményei megnyilvánultak bizonyos kinevezési eljárásokban, amelyek során a Tanácsoknak kihívásokkal kellett szembenézniük, amikor megpróbálták elkerülni, hogy a kinevezési eljárás mechanikus pontszámlálássá silányodjon. 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 4. o.

²⁵ Az Állami Bírói Tanács javaslatot tett az Állami Bírói Tanácsról szóló törvény módosítására, különösen a jelöltekkel folytatott meghallgatás után odaítélhető pontok számának a 2018. évi módosítások előtti szintre emelésére, valamint azon rendelkezések felülvizsgálatára, amelyek alapján a jelöltek behívhatók meghallgatásra. A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás.

vizsgálják, hogy miként lehetne javítani a Tanács szerepét a kiválasztási folyamatban. A Tanács a bírakkal kapcsolatos fegyelmi eljárások keretének javítására is tett javaslatokat., különösen a határidők tekintetében. E tekintetben az Állami Bírói Tanács és az Államügyészi Tanács rendelkezésére álló források mindkét tanács munkaminősége javításának fontos elemei.

Az Állami Bírói Tanács és az Államügyészi Tanács kiegészítő forrásokban részesült a bírák és az államügyészek újonnan közzétett vagyonyilatkozatainak ellenőrzésére. 2021 januárjában az interneten közzétették a bírák és az államügyészek vagyonyilatkozatait, és azok nyilvánosan hozzáférhetővé váltak²⁶. A 2020. évi jogállamisági jelentés megállapította, hogy elektronikus eszközökkel történő támogatásra és megfelelő emberi erőforrásokra lenne szükség annak biztosításához, hogy az Állami Bírói Tanács és az Államügyészi Tanács hatékonyan és gyorsan ellenőrizhesse a nyilatkozatokat, lehetőség szerint már azok online közzététele előtt. Mindkét tanács lépéseket tett annak érdekében, hogy IKT-rendszerei összekapcsolhatók legyenek az illetékes hatóságok adatbázisaival²⁷. Megvalósulását követően a tanácsoknak az említett adatbázisokhoz való kapcsolódása azonban lehetővé tenné a vagyontárgyak hatékonyabb ellenőrzését²⁸. Amint azt a 2020. évi jogállamisági jelentés megállapítja, ezek az IKT-rendszerek nem észlelik automatikusan a bírák és az államügyészek bejelentett és valós vagyona közötti következetlenségeket. 2021 áprilisában a tanácsok három tisztviselőt kaptak (egy köztisztviselőt helyeztek át az Államügyészi Tanácshoz, kettőt pedig az Állami Bírói Tanácshoz), akiket ideiglenesen az Igazságügyi és Közigazgatási Minisztériumból helyeztek át annak érdekében, hogy segítsék a vagyonyilatkozatok manuális ellenőrzését²⁹. A tervek szerint 2021 végéig mindkét tanács esetében bevezetésre kerül egy automatizált szoftvermegoldás, amelynek célja az adatok automatizált összehasonlítása. A szoftvermegoldás további fejlesztése mindkét tanács és az összeférhetlenség megoldásával foglalkozó bizottság esetében (amely 2018 óta alkalmaz egy szoftvermegoldást) csupán 2024-re várható³⁰, összhangban a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel.

Az Állami Bírói Tanács, a bírói tanácsok és a nyomozó hatóságok reagálnak a bírák által elkövetett állítólagos etikai vétségekre és fegyelmi szabálysértésekre. 2021 elején számos, bírák részvételével zajló eseményről, amelyekre állítólag 2020-ban és 2021-ben került sor, terjedelmes beszámolók jelentek meg a sajtóban, és azokat nyilvánosan

²⁶ A bírák, ügyészek és helyettes államügyészek vagyonára vonatkozó jelentések (vagyonyilatkozatok) benyújtására, összeállítására, ellenőrzésére és közzétételére vonatkozó módosított rendszert 2018-ban vezették be a törvénybe. A bírának és az államügyészeknek vagyonyilatkozataikat elektronikus formában kell benyújtaniuk, és a vagyonukra vonatkozó adatok nyilvánosak és a Tanács honlapján – az adatvédelmi szabályok tiszteletben tartása mellett – közzétételre kerülnek. Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 3–5. és 17–18. o.

²⁷ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 3. és 17. o. Ahhoz, hogy más intézmények adatbázisaikhoz (pl. adóhatóság, pénzügyi hivatal, közlekedési minisztérium, mezőgazdasági minisztérium, földhivatal, telexkönyvi nyilvántartás) hozzá lehessen férni, mindkét tanácsnak megállapodásokat kell kötnie az egyes intézményekkel, amelyek meghatározzák, hogy milyen típusú információkat fognak megosztani, és adatvédelmi rendelkezéseket is tartalmaznak.

²⁸ A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás.

²⁹ 2021 februárjában az Igazságügyi és Közigazgatási Minisztérium háromoldalú találkozót tartott az összeférhetlenség megoldásával foglalkozó bizottság és az Állami Bírói Tanács képviselőivel abból a célból, hogy megosszák egymással az IKT-alkalmazások bevezetésével kapcsolatos tapasztalataikat. Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 18. o.

³⁰ A horvát kormány által 2021. május 18-án benyújtott nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervben jelentették be.

megvitatták. Egy helyzet öt bírót érintett, akik állítólag megsértették a Covid19-világjárványra vonatkozó korlátozásokat. A Legfelsőbb Bíróság elnöke eljárást kezdeményezett a Bírói Etikai Kódex megsértése miatt³¹. Márciusban egy bírói tanács egy bírót érintő szabálysértést állapított meg, míg egy másik bírói tanács a fennmaradó négy bíró tekintetében nem állapított meg szabálysértést. Az öt határozat elleni fellebbezés keretében az Etikai Tanács 2021. május 13-án úgy határozott, hogy mind az öt bíró megsértette a Bírói Etikai Kódexet a Covid19-világjárványra vonatkozó korlátozások megsértése miatt³². A második helyzet a pártatlanság megsértésére és a gyanúsított (prominens közéleti személyiség) által a bírónak adott, nem helyénvaló ajándékokra vonatkozott egy büntetőeljárásban, amely kapcsán az illetékes bíróság elnöke fegyelmi eljárást kezdeményezett az Állami Bírói Tanács előtt. A bírakkal kapcsolatos eljárások, beleértve a büntetőeljárásokat is, még folyamatban vannak³³. A bírói tanácsok döntenek az adott bíróságok bírái tekintetében a Bírói Etikai Kódex megsértéséről³⁴. A határozat ellen fellebbezést lehet benyújtani az Etikai Tanácsnál, amely az összes bírói tanács elnöke által kiválasztott bírói testület³⁵. A bírakkal szembeni fegyelmi szankciókról szóló határozatokat az Állami Bírói Tanács hozza meg, és azok ellen az Alkotmánybíróságon lehet fellebbezni³⁶.

Minőség

Az elektronikus kommunikációs eszközök használata a bíróságokon fokozatosan növekszik³⁷. A 2021. évi uniós igazságügyi eredménytábla szerint az ügyvitelre, valamint a bíróságok és a felek közötti elektronikus kommunikációra szolgáló információs és kommunikációs technológiák (IKT) továbbra is a legkevésbé fejlettek közé tartoznak az EU-ban³⁸. Ami az IKT ügyvitelben történő alkalmazását illeti, az utolsó hátralévő bíróságok esetében is folyamatban van az „e-File” (e-akta) rendszer bevezetése, amely 2021 végére lesz működőképes³⁹. Ami az elektronikus kommunikációs eszközöket illeti, a kereskedelmi, megyei és városi bíróságokon, a Kereskedelmi Felsőbíróságon és a Legfelsőbb Bíróságon (csak polgári ügyekben) bevezették az e-kommunikációs rendszert, amely lehetővé teszi az iratoknak a bíróságokkal történő elektronikus cseréjét. Jelenleg e rendszer fő felhasználói az ügyvédek, a közjegyzők, a bírósági szakértők, az értékbecslők, a tolmácsok, valamint a fizetéseképtelenségi szakértők⁴⁰. Az e-kommunikációs rendszer használata fokozódott 2020 folyamán, miután a törvény kötelezővé tette az elektronikus kommunikációt a jogi személyek

³¹ Legfelsőbb Bíróság, a Legfelsőbb Bíróság elnökének 2021. március 5-i kérelme.

³² A Horvát Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának Etikai Tanácsa határozatot hozott a bírák panaszairól a Bírói Etikai Kódex megsértésének megállapítására irányuló eljárásban, 2021. május 31-i sajtóközlemény.

³³ 2021. június 9-én három bírót tartóztattak le az állítólagos korrupciós bűncselekmények miatt. Meg kell jegyezni, hogy az illetékes bíróság elnöke új biztonsági ellenőrzést is kért a korrupcióval és a szervezett bűnözéssel kapcsolatos ügyekben e bíróságon eljáró bírák tekintetében.

³⁴ Az etikai vétséget megállapító határozat bekerül a bírák személyi aktájába, és továbbítják azt az illetékes bíróság elnökének.

³⁵ A bíróságokról szóló törvény 106., 107. és 107.a cikke.

³⁶ Az Állami Bírói Tanácsról szóló törvény 62–79. cikke. A bírakkal kapcsolatos fegyelmi eljárásokban valamennyi tagállamban érintett hatóságok összehasonlítását lásd a 2020. évi uniós igazságügyi eredménytábla 52–53. ábráján.

³⁷ 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 5. o.

³⁸ 2021. évi uniós igazságügyi eredménytábla, 40–47. ábra.

³⁹ Négy elsőfokú közigazgatási bíróságon és a Közigazgatási Felsőbíróságon. Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 9. o.

⁴⁰ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 8. o.

számára (a polgárok továbbra is választhatják a papíralapú iratok használatát)⁴¹. Mindazonáltal van még hova fejlődni, különösen a büntetőügyekben: jóllehet az államügyészek és a bíróságok közötti elektronikus kommunikáció technikai feltételei fennállnak, a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 2022-re tervezett módosításaira szükség lesz⁴². Az államügyészek és a rendőrség közötti elektronikus kommunikációt illetően egy kísérleti jellegű próbára került sor. A rendőrség szabálysértési ügyekben vádemelési javaslatokat küld a bíróságoknak, de ahhoz, hogy a bíróságok elektronikus úton kommunikálhassanak a rendőrséggel, jogszabályi módosításokra van szükség. Az első- és másodfokú bírósági ítéleteket továbbra is nagyon korlátozottan hozzák nyilvánosságra⁴³. Az „e-File” (e-akta) rendszert a tervek szerint 2023-ig korszerűsítik⁴⁴ egy külön anonimizálási modullal, amely lehetővé teszi az ítéleteknek egy nyilvánosan hozzáférhető és kereshető portálon való közzétételét⁴⁵.

Az Állami Bírói Tanács és az Államügyészi Tanács kapott némi ideiglenes erősítést, de továbbra is hiány mutatkozik az emberi erőforrások terén. Amint azt a 2020. évi jogállamisági jelentés megállapítja, az Állami Bírói Tanács és az Államügyészi Tanács számottevő hatáskörrel rendelkezik⁴⁶, ugyanakkor adminisztratív kapacitásuk továbbra is erőteljesen korlátozott⁴⁷, és a helyzet nem javult jelentősen. Bár 2020-ban mindkét tanács hivatalosan több pénzügyi forráshoz jutott (2019-hez képest 25 %-kal több az Állami Bírói Tanács és 40 %-kal több az Államügyészi Tanács esetében), a Covid19-világjárványhoz kapcsolódó korlátozások miatt elhalasztották e források új alkalmazottak felvételére való felhasználását. Ez idáig a tanácsok csak néhány ideiglenes erősítést kaptak, hogy képesek legyenek elvégezni a bírák és az államügyészek vagyonyilatkozatainak ellenőrzését⁴⁸.

Egy új Büntető Felsőbíróság kezdte meg munkáját, amely büntetőügyekben szakosított fellebbviteli bíróságként jár el. 2021 januárjában a Büntető Felsőbíróság megkezdte munkáját szakosított bíróságként, amely hatáskörrel rendelkezik az (akár elsőfokú, akár másodfokú büntetőbíróságként eljáró) megyei bíróságok által hozott határozatok elleni fellebbezések elbírálására⁴⁹. A bíróság az Alkotmánybíróság ítéletét követően kezdte meg munkáját, amely kimondta, hogy a Büntető Felsőbíróság nem kérdőjelezi meg a Legfelsőbb Bíróság alkotmányos helyzetét⁵⁰. Biztosították a szükséges szakmai és adminisztratív

⁴¹ 2020 végén a kereskedelmi bíróságokon az összes dokumentum mintegy 49 %-át, míg a városi bíróságokon 26 %-át küldték és fogadták elektronikus úton. A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás.

⁴² A horvát kormány által 2021. május 18-án benyújtott nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervben jelentették be.

⁴³ 2021. évi uniós igazságügyi eredménytábla, 46. ábra. 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 7. o.

⁴⁴ A horvát kormány által 2021. május 18-án benyújtott nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervben jelentették be.

⁴⁵ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 8–9. o.

⁴⁶ Lásd a fenti 1. és 3. lábjegyzetet.

⁴⁷ 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 3–4. o.

⁴⁸ Lásd a fenti „Függetlenség” című szakaszt.

⁴⁹ A büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 490. cikke: (1) Másodfokú ítélettel szemben egy harmadfokú bíróság előtti fellebbezésnek csak akkor van helye, ha: 1. a másodfokú bíróság ítélete hosszú távú szabadságvesztést szabott ki, vagy helybenhagyta azt az elsőfokú ítéletet, amellyel e büntetést kiszabták; 2. a másodfokú bíróság megváltoztatta a vádlottat felmentő elsőfokú ítéletet, és a vádlottat bűnösnek találta.

⁵⁰ Az alkotmányossági felülvizsgálat iránti kérelem többek között azt állította, hogy a bíróságokról szóló törvény és a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv alkotmányellenesen szűkítette a Legfelsőbb Bíróság harmadfokú bíróságként való eljárásra vonatkozó joghatóságát, és alkotmányellenes módon megszünteti a másodfokú bíróságként való eljárásra vonatkozó joghatóságát. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a

személyzetet, valamint a megfelelően felszerelt bírósági helyiségeket. Az igazságügyi és közigazgatási miniszter határozatában foglaltaknak megfelelően e bíróság 15 bírójából 11-et, valamint a bíróság új elnökét az Állami Bírói Tanács nevezte ki⁵¹. Ennek az új bíróságnak a tervek szerint enyhítenie kell a Legfelsőbb Bíróság másodfokú bíróságként végzett munkáját. A Legfelsőbb Bíróság – harmadfokú bíróságként eljárva – a büntetőügyekben felmerülő jogi kérdésekre összpontosíthatna.

Hatékonyság

A másodfokú bíróságoknál csökkent az ügyhátralék és az eljárások hossza, míg az elsőfokú bíróságokon főként nőtt, és továbbra is a legjelentősebbek között van az EU-ban⁵². A Covid19-világjárvány, valamint a pusztító zágrábi és petrinjai földrengések – főként a késedelmesen megtartott tárgyalások miatt – hátrányosan érintették különösen az elsőfokú bíróságok hatékonyságát, míg a másodfokú bíróságok és a Legfelsőbb Bíróság, amelyek többnyire írásbeli bírósági akták alapján működnek, nagyobb hatékonysággal folytatták munkájukat⁵³. 2020-ban az elsőfokú bíróságokon az eljárások átlagos hossza az EU-ban a leghosszabbak között volt, és többnyire nőtt: a kereskedelmi peres ügyekben 1000 nap (2019-ben 735 nap), a városi bíróságok előtti büntetőügyekben 705 nap (2019-ben 691 nap), míg a polgári peres ügyekben 826 napra csökkent (2019-ben 854 nap)⁵⁴. A megyei bíróságok előtti eljárások átlagos hossza többnyire csökkent: a másodfokú polgári peres ügyek csak 233 napot (2019-ben 258 napot), a büntetőügyek pedig 804 napot (2019-ben 930 napot) vettek igénybe. Az elsőfokú bíróságokon az ügyhátralék 13 %-kal csökkent a kereskedelmi ügyekben (2019-hez képest), de 2020-ban 15 %-kal nőtt a polgári peres ügyekben, 12 %-kal a közigazgatási ügyekben és 9 %-kal a büntetőügyekben. Az ügyhátralék a másodfokú megyei bíróságok előtti polgári peres ügyekben 22 %-kal, a büntetőügyekben pedig 9 %-kal csökkent. A Kereskedelmi Felsőbíróság és a Legfelsőbb Bíróság is tovább csökkentette az eljárások hosszát és az ügyhátralékot a kereskedelmi, illetve a polgári ügyekben. 2021 elején az Igazságügyi és Közigazgatási Minisztérium cselekvési tervek kidolgozásába kezdett a

jogalkotói hatáskör mérlegelési jogkörrel rendelkezik annak eldöntésére, hogy mely bíróság határoz bizonyos típusú kérdésekről. Azt is kijelentette, hogy a Legfelsőbb Bíróság által az ítélezési gyakorlat alkotmányosságának biztosítása érdekében alkalmazott intézkedések nem kerülnek veszélybe, különösen, ha a Legfelsőbb Bíróság az ítélezési gyakorlat alkotmányosságával (a bíróságokról szóló törvény 27. cikke értelmében) kapcsolatos üléseire a Büntető Felsőbíróság elnökét is meghívja. Az Alkotmánybíróság 2020. november 3-i ítélete, U-I-4658/2019.

⁵¹ A fennmaradó négy bírójelölt nem kapott elegendő szavazatot az Állami Bírói Tanácsban, és a betöltendő álláshelyet nem pályáztatták meg újra, figyelembe véve azt is, hogy a bíróság előtt folyamatban lévő ügyek száma jelenleg alacsony.

⁵² 2021. évi uniós igazságügyi eredménytábla, 6–19. ábra.

⁵³ 2020. november 2-án a Legfelsőbb Bíróság elnöke utasítást adott a bírósági elnököknek, hogy a munkát két modell szerint szervezzék meg. Az A. modell szerint az elsőfokú bíróságok a joghatóságuk alá tartozó valamennyi ügyben eljárnak – a járványügyi intézkedések betartásával és a bírósági épületekben tartózkodó személyek számának csökkentése érdekében –, míg a külső tevékenységek a sürgős esetekre korlátozódnak. Ajánlott az e-kommunikáció használata, csakúgy, mint a másodfokú bírósági tárgyalások video-/audiokonferencia-eszközökkel történő megtartása. A B. modell szerint, amelyet – a Legfelsőbb Bíróság elnökének jóváhagyását követően – a járványügyi helyzet kedvezőtlen alakulása esetén alkalmaznak, az elsőfokú bíróságok csak sürgős esetekben járnak el, és csak az ilyen ügyekben eljáró bírák mennek be személyesen a bíróságra. A többi esetben a tárgyalást 14 napra elhalasztják. A bírósági épületen kívüli tevékenységeket felfüggesztik. A másodfokú bíróságokon a bírósági elnök határozza meg a tárgyalások menetrendjét, és ajánlott a video-/audiokonferencia-eszközök használata. Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 14. o.

⁵⁴ 2020. évi adatok, Igazságügyi Minisztérium.

bíróságok munkájának hatékonyabbá tétele érdekében, előirányozva, hogy minden egyes igazságügyi területre és szakosodott bíróságra vonatkozóan egyedi tervet dolgoznak ki⁵⁵.

II. KORRUPCIÓELLENES KERET

Az Igazságügyi és Közigazgatási Minisztérium a korrupció megelőzéséért felelős központi szerv, amely rendelkezik egy külön e célra létrehozott egységgel, amelynek feladata a korrupcióellenes stratégiák és a kapcsolódó cselekvési tervek végrehajtásának koordinálása. A korrupció visszaszorításával kapcsolatos adatok cseréjét végző központi szervként is működik. A korrupció megelőzésével foglalkozó tanács (amely egy közintézmények és nem kormányzati szervezetek képviselőiből álló kormányzati tanácsadó testület) és a korrupció elleni küzdelemről szóló stratégiája végrehajtásának nyomon követésével foglalkozó nemzeti tanács évente kétszer jelentést tesz a Parlamentnek. A korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemért felelős hivatal (USKOK) a korrupció és szervezett bűnözés üldözésével megbízott szakosított ügyészség, míg a szakosított rendőri osztály, a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemért felelős nemzeti nyomozóiroda (PNUSKOK) egy szakosított rendőri osztály. Ez utóbbi feladata a korrupcióval kapcsolatos összetett bűncselekmények megelőzése, felderítése és kivizsgálása. Az új Büntető Felsőbíróság az USKOK által büntetőeljárás alá vont korrupciós ügyekben másodfokú bíróságként 2021-ben kezdte meg működését⁵⁶. Az ombudsman hivatala a visszaélést bejelentő személyek által tett bejelentések kezelésével kapcsolatos új feladatán dolgozik.

A szakértők és az üzleti vezetők körében az a kép él, hogy a közszférában továbbra is magas a korrupció szintje. 2020-ban a Transparency International korrupcióérzékelési indexében Horvátország 47 pontot kapott az adható 100 pontból, és ezzel a 18. helyezett lett az uniós tagállamok között, valamint a 63. helyezett globálisan⁵⁷. Ez a megítélés romlott⁵⁸ az elmúlt öt évben⁵⁹.

A 2021–2030-as időszakra szóló új korrupcióellenes stratégiáról nyilvános konzultációt folytatnak, míg az előző stratégia lejárt. Az új stratégia kidolgozási folyamatának elindításáról szóló határozatot 2020. november 19-én fogadták el⁶⁰. A belső konzultációt követően a stratégia javaslattervezete most nyilvános konzultáció céljából közzétételre kerül⁶¹. Az új stratégiát hároméves végrehajtási tervek fogják kiegészíteni. Az első végrehajtási terv várhatóan a 2022–2024-es időszakot fedi le, és annak kidolgozása csak a

⁵⁵ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 11. o.

⁵⁶ A Büntető Felsőbíróság működésével és az Alkotmánybíróság 2020. november 3-i, U-I-4658/2019 sz. ítéletével kapcsolatos további információkért lásd az igazságszolgáltatási rendszer minőségéről szóló fenti szakaszt.

⁵⁷ Transparency International, korrupcióérzékelési index 2020 (2021), 2–3. o. A korrupció érzékelt szintjének kategóriái: alacsony (a szakértők és a vállalatvezetők körében a közszférában érzékelt korrupció pontszáma 79 feletti); viszonylag alacsony (79–60 közötti pontszám), viszonylag magas (59–50 közötti pontszám), magas (50 pont alatt).

⁵⁸ 2015-ben a pontszám 51 volt, 2020-ban pedig 47. A pontszám jelentősen nő/csökken, amennyiben több mint öt ponttal változik; javul/romlik (4–5 pont közötti változás); viszonylag stabil (1–3 pont közötti változás) az elmúlt öt évben.

⁵⁹ A tavalyi jelentésben szereplő, a polgárok és a vállalkozások korrupcióérzékelésére és korrupciós tapasztalataira vonatkozó Eurobarométer-adatokat két évente frissítik. A legfrissebb adatok az 502. sz. Eurobarométer tematikus felmérésből (2020) és a 482. sz. Eurobarométer gyorsfelmérésből (2019) származnak.

⁶⁰ A 2015–2020-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégia.

⁶¹ A 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégia javaslattervezetét közzétették a kormány e-konzultációs portálján.

stratégia elfogadását követően kezdődik meg⁶². A hatóságok szerint a 2021–2030-as időszakra szóló átfogó korrupcióellenes stratégia célja a nyitott kérdések széles körének kezelése azon konkrét korrupciós területek azonosítása révén, amelyeket meg kell erősíteni, amint azt a nemzetközi ajánlások is kiemelik⁶³. A stratégia fő fókussterületei a következők lesznek: megelőzés⁶⁴, a korrupció elleni küzdelem intézményi és jogi keretének megerősítése, a nyilvánosság figyelmének felhívása a korrupció káros jellegére, a közintézmények munkájának átláthatóbbá tétele és az integritási rendszerek javítása számos kiemelt területen⁶⁵.

A korrupció elleni küzdelem intézményi keretét némi átszervezésnek vetették alá a hatékonyság növelése érdekében. 2020. július 22-én az Igazságügyi Minisztérium és a Közigazgatási Minisztérium egyesültek, létrehozva az Igazságügyi és Közigazgatási Minisztériumot⁶⁶. Az új struktúra célja a korrupció megelőzésével foglalkozó részleg munkájának javítása, amely most már két új szervezeti egységet foglal magában⁶⁷. Ezen túlmenően a korrupció megelőzésével foglalkozó tanácsnak most már tagjai az Állami Választási Bizottság, az Ombudsman Hivatala, valamint a Digitális Társadalom Fejlesztéséért Felelős Központi Állami Hivatal képviselői. Az emberi és pénzügyi erőforrások az utóbbi időben kismértékben nőttek⁶⁸. Az összeférhetlenség megoldásával foglalkozó bizottságnak azonban korlátozott számú személyzet áll rendelkezésére⁶⁹.

A korrupció elleni küzdelem jogszabályi keretét még meg kell reformálni. A kormánytagok politikai mentelmi jogainak megszüntetését a kormány 2020–2024-es időszakra vonatkozó programjában jelentették be⁷⁰, de ez idáig a kormányról szóló törvény 34. cikkében meghatározott szabályok nem változtak, amely minden legfeljebb öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén mentelmi jogot ír elő számukra. A Büntető Törvénykönyv alapján a megvesztegetés tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, és ugyanezek a rendelkezések vonatkoznak a külföldi tisztviselőkre is⁷¹. A 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégia jelenlegi javaslattervezete, amelyről nyilvános konzultációt folytatnak, konkrét mérföldkövet irányoz elő a nemzetközi üzleti ügyletekben előforduló vesztegetés elleni küzdelem keretének

⁶² A horvát kormány írásbeli hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 12. o.

⁶³ A korrupcióellenes stratégia tervezetében említett nemzetközi ajánlások listája, 6. o.

⁶⁴ A 2015–2020-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégia a korrupció megelőzésére összpontosított, lásd: 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 9. o.

⁶⁵ Javaslattervezet a 2021–2030-as időszakra vonatkozó korrupcióellenes stratégiáról, 5. o.

⁶⁶ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 15. o.

⁶⁷ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 15. o. A két új egység a következő: a stratégiai tervezésért, a nemzeti dokumentumok végrehajtásának koordinálásáért és a közvélemény tudatosságának növeléséért felelős szolgálat; valamint a nemzetközi együttműködésért, továbbá a normatív keret kidolgozásáért és javításáért felelős szolgálat.

⁶⁸ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 15. o.

⁶⁹ Az összeférhetlenség megelőzésével foglalkozó bizottság által a Horvátországban tett országlátogatás keretében közölt információk.

⁷⁰ A Horvát Köztársaság kormánya, a 2020–2024-es időszakra szóló kormányprogram, 45. o. A kormány 2021. évi jogalkotási tevékenységi terve előírja, hogy a módosításokat a negyedik negyedévben munkacsoportok eljárása alá kell vonni. E törvény célja az lenne, hogy eltörölje a kormánytagoknak a hivatalból büntetőeljárás alá vont korrump bűncselekményekkel kapcsolatos mentelmi jogát.

⁷¹ A 293–294. cikk bűncselekménnyé nyilvánítja a megvesztegetést, ellenben nincs egyértelmű utalás a külföldi tisztviselőkre. A Büntető Törvénykönyv 89. cikkének (3) bekezdése meghatározza a „hivatalos személy” fogalmát. OECD, Foreign Bribery Offence and its Enforcement in Eastern Europe and Central Asia (Külső megvesztegetés és az a miatti felelősségre vonás Kelet-Európában és Közép-Ázsiában), 2016, 69. o.

javítására⁷². Ezzel összefüggésben a stratégiatervezet azt javasolja, hogy a kormánytagok mentelmi jogára vonatkozó jogszabályi keretet erősítsék meg a korrupciós bűncselekmények esetében őket megillető mentelmi jog kizárásával, amint azt a GRECO is javasolta⁷³.

A magas szinten elkövetett korrupciós ügyek büntetőeljárás alá vonása és kivizsgálása folytatódik, de az elhúzódó eljárások miatt a büntetőítéletek gyakran késve születnek meg. A korrupciós ügyek kivizsgálása és büntetőeljárás alá vonása terén folytatódott a pozitív tendencia, helyi szinten is⁷⁴. 2020-ban az Államügyészség 84 személy ellen emelt vádat (2019-ben 109 személy ellen). Ugyanebben az időszakban a bíróságok 92 személlyel kapcsolatban hoztak ítéletet, akik közül 78-at (85 %-ot) elítéltek. Ami a korrupciós bűncselekmények miatti szankciókat illeti, 31 személyt ítétek börtönbüntetésre (12 személy börtönbüntetését a közjó érdekében végzett munkára változtatták), és 47 személyre szabtak ki feltételes büntetést. 2020-ban (az ügyek összetettsége és a Covid19-világjárvány miatt) nőtt a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemért felelős hivatal (USKOK) államügyészei által vezetett nyomozások hossza. Az USKOK ügyeinek csak mintegy 28 %-ában zárult le a vizsgálat hat hónapon belül (2019-ben ez az arány 90 % volt). Az esetek közel 35 %-ában a vizsgálat legfeljebb egy évig tartott, míg a fennmaradó 35 %-ban a vizsgálat legfeljebb 18 hónapig tartott. Amint az ügyek a bírósági szakaszba érnek, számos magas szinten elkövetett korrupcióval kapcsolatos ügy hosszadalmas eljárást igényel, ami késlelteti a bírósági ítéleteket⁷⁵. Nem történt egyértelmű lépés az igazságszolgáltatási rendszer 2020. évi jogállamisági jelentésben jelzett hatékonyságbeli hiányosságainak kezelésére. E probléma kezelése érdekében a stratégiatervezet célul tűzi ki a korrupciós bűncselekmények büntetőeljárás alá vonására vonatkozó jogi keret javítását a bírósági eljárások felgyorsítása érdekében⁷⁶. Ami a jelenleg rendelkezésre álló erőforrásokat illeti, az USKOK arról számolt be, hogy nehézségekbe ütközik az új államügyészek felvétele során, mivel a jelentkezők nem felelnek meg a szakértelemre vonatkozó követelményeknek⁷⁷. Mind az USKOK, mind a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemért felelős nemzeti nyomozóiroda (PNUSKOK) arról számolt be, hogy a korrupciós bűncselekmények kivizsgálása és büntetőeljárás alá vonása terén folytatott együttműködés jól működik. A nemzeti hatóságok arról számoltak be, hogy a rendelkezésre álló erőforrásokat elegendőnek ítélik, és az interneten rendelkezésre állnak speciális korrupcióellenes képzések. Hiányosságokat tártak fel az összetett nyomozási tevékenységek elvégzéséhez szükséges eszközök rendelkezésre állása tekintetében⁷⁸. A stratégiatervezet szerint a PNUSKOK-nak mind nemzeti, mind helyi szinten előnye származik a digitalizációból és a megújításból⁷⁹.

⁷² Javaslattervezet a 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiára, 30. o.

⁷³ GRECO, Ötödik értékelési kör. Értékelő jelentés, 2019. december 6., 99. pont.

⁷⁴ 2020-ban az Államügyészség 1 230 korrupciós bűncselekmény állítólagos gyanúsítottjával kapcsolatban kapott bűnügyi bejelentést, ami az USKOK által kapott összes bűnügyi bejelentés 72 %-át teszi ki (2019-ben 1 003 gyanúsított volt, ami az összes bejelentés 73 %-át tette ki). Ez azt mutatja, hogy az állítólagos gyanúsítottak száma az elmúlt évekhez képest mintegy 20 %-kal nőtt. Megjegyzendő, hogy ezeknek a bejelentéseknek több mint 90 %-át elutasították, és ezek többsége állampolgároktól érkezett. Államügyészség, 2020. évi jelentés, 2021. április 29., 187–188. o.

⁷⁵ 2020-ban az elsőfokú büntetőeljárások átlagos időtartama a városi bíróságokon 733 nap, a (súlyos büntetőügyekkel foglalkozó) megyei bíróságokon pedig 804 nap volt. Az Igazságügyi és Közigazgatási Minisztérium adatai. A korrupciós ügyeket illetően erre példa a FIMI-media 11 éve zajló ügye.

⁷⁶ Javaslattervezet a 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiára, 32. o.

⁷⁷ Az USKOK által a Horvátországban tett országlátogatás keretében nyújtott tájékoztatás. Például az elektronikus berendezések vizsgálatára szolgáló speciális szoftverek és kriminalisztikai eszközök hiánya.

⁷⁸ A PNUSKOK által a Horvátországban tett országlátogatás keretében nyújtott tájékoztatás.

⁷⁹ Javaslattervezet a 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiára, 36. o.

A 2020. évi jogállamisági jelentés óta korlátozott előrelépés történt az összeférhetetlenség megelőzésére vonatkozó jogi keret megerősítése terén⁸⁰. A 2020. évi jogállamisági jelentés megállapította, hogy az összeférhetetlenség jogi keretét javítani kell annak végrehajtása tekintetében, valamint annak biztosítása érdekében, hogy az összeférhetetlenség megelőzésével foglalkozó bizottság elegendő hatáskörrel rendelkezzen visszatartó erejű szankciók kiszabására és alapvető megelőző szerepének ellátására⁸¹. Bár az összeférhetetlenségre vonatkozó jogi keret nem változott, a 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégia javaslattervezete kötelezettséget vállal annak javítására, részletezve, hogy ez konkrétan mit foglal magában⁸². Az összeférhetetlenség megelőzésével foglalkozó bizottság határozatai a közigazgatási bíróságok és az Alkotmánybíróság számos ítéletének tárgyát képezték⁸³. Például 2019. szeptember 12-én a Közigazgatási Felsőbíróság a bizottságnak az összeférhetetlenség megelőzéséről szóló törvény 5. cikke szerinti hatáskörei tekintetében megerősítette a bizottság gyakorlatát és az általa alkalmazott szankciókat. 2020. december 10-én a Közigazgatási Felsőbíróság ítéletet hozott egy fellebbezés tárgyában, és az összeférhetetlenség megelőzéséről szóló törvény 5. cikkének rendelkezéseire hivatkozva megállapította, hogy az összeférhetetlenség megelőzésével foglalkozó bizottság nem rendelkezik hatáskörrel csupán a köztisztviselők által követendő magatartási alapelvek megsértésének szankcionálására⁸⁴. A kérdés az 5. cikk⁸⁵ értelmezését és a bizottság azon lehetőségét érinti, hogy kizárólag e rendelkezés alapján szabjon ki szankciókat a köztisztviselőkre⁸⁶. Ezen ítélet következményei fontosak, mivel az összeférhetetlenség megelőzésével foglalkozó bizottság szankcionálási hatáskörére vonatkozó szabályokat állapít meg⁸⁷. Az Európa Tanács Korrupció Elleni Államok Csoportja (GRECO) megvizsgálta az összeférhetetlenség megoldásával foglalkozó bizottság hatásköreit, és kiemelte, hogy a bizottság csak azt jogosult megállapítani, hogy történt-e szabálysértés, de a törvény 2. és 5. cikke értelmében nem szabhat ki szankciókat⁸⁸. E tekintetben a GRECO azt ajánlotta, hogy vizsgálják felül az összeférhetetlenség megelőzéséről szóló törvény megsértése esetén rendelkezésre álló szankciókat annak biztosítása érdekében, hogy minden szabálysértés megfelelő következményekkel járjon. A civil társadalom aggodalmának adott hangot azzal kapcsolatban, hogy a Közigazgatási Felsőbíróság ítéletét követően esetlegesen csökken a bizottság szankcionálási hatásköre⁸⁹. Az összeférhetetlenség megelőzésével foglalkozó bizottság aggodalmának adott hangot a következetlen ítélkezési gyakorlattal kapcsolatban, és azt javasolta az Államügyészségnek, hogy kezdeményezze a Legfelsőbb Bíróság előtt a

⁸⁰ 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 10. o.

⁸¹ 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 11. o.

⁸² A 2021–2030-as időszakra vonatkozó korrupcióellenes stratégiáról szóló javaslattervezet, 44–45. o.

⁸³ Például az Alkotmánybíróság 2019. július 2-i ítélete, U-III-673/2018. Ez az ítélet hatályon kívül helyezte a Közigazgatási Bíróság és a Közigazgatási Felsőbíróság ítéleteit, többek között azzal az indoklással, hogy e bíróságok nem rendelkeztek a hatékony igazságügyi ellenőrzésről.

⁸⁴ A Közigazgatási Felsőbíróság 2020. december 10-i ítélete, Usz – 2745/18-5.

⁸⁵ A törvény 5. cikke azokra az alapelvekre hivatkozik, amelyeket a köztisztviselőknek közfeladataik ellátása során tiszteletben kell tartaniuk, azaz becsületesen, lelkiismeretesen, felelősségteljesen és pártatlanul kell eljárniuk, megőrizve hitelességüket és méltóságukat.

⁸⁶ A Közigazgatási Felsőbíróság ítélete szerint az összeférhetetlenség megelőzésével foglalkozó bizottság csak az ugyanezen törvény 42. cikkében szereplő szabálysértési lista alapján szabhat ki szankciókat, és az 5. cikk rendelkezései nem szerepelnek ebben a felsorolásban. A Közigazgatási Felsőbíróság 2020. december 10-i ítélete, Usz – 2745/18-5.

⁸⁷ Ugyanakkor az összeférhetetlenség megelőzésével foglalkozó bizottság hasonló, folyamatban lévő eljárásait érintheti a Közigazgatási Felsőbíróság ítélete.

⁸⁸ GRECO, Ötödik értékelési kör. A korrupció megelőzése és a feddhetetlenség előmozdítása a központi kormányzati szerveknél (felső vezetői tisztségek) és a bünydöző hatóságoknál, 2020. március 24., 92. pont.

⁸⁹ GONG, a GRECO-hoz címzett levél: A bizottság nem semmisíthető meg, 2021. február 4.

Közigazgatási Felsőbíróság ítéletének rendkívüli felülvizsgálatát annak hatályon kívül helyezése céljából, amelyet az Államügyészség május 14-én elutasított⁹⁰. 2021. május 27-én a Közigazgatási Felsőbíróság kiegészítő ítéletet hozott a törvény 5. cikkével kapcsolatban, megerősítve a Közigazgatási Bíróság 2020. december 19-i ítéletét⁹¹.

Hiányoznak a kormánytagokra és a parlamenti képviselőkre vonatkozó etikai szabályok, és a „forgóajtó-jelenséget” a 2020. évi jogállamisági jelentésben foglaltak szerint továbbra is csak részben szabályozzák⁹². Nincs érvényben a kormánytagokra⁹³ és a parlamenti képviselőkre⁹⁴ vonatkozó etikai kódex, amint azt a GRECO megjegyezte⁹⁵, és történtek lépések ezen ajánlások figyelembevételére érdekében⁹⁶. A forgóajtó-jelenségre vonatkozó szabályokat nem erősítették meg, és azok alkalmazási köre továbbra is szűk⁹⁷. A GRECO túl rövidnek ítélte azt a rendelkezést, amely megtiltja a tisztviselők számára, hogy a közszolgálati jogviszonyuk megszűnését követő 12 hónapos időszakban a magánszektorban munkát vállaljanak⁹⁸, és azt is javasolta, hogy az összeférhetlenség megelőzésével foglalkozó bizottság kapjon közvetítői szerepet ezen a területen.

Az állami szintű köztisztviselők számára érvényben van etikai kódex, helyi és regionális szinten azonban nagyrészt hiányoznak az etikai kódexek. Az állami szintű köztisztviselők etikai kódexe 2011 óta van érvényben⁹⁹. Helyi szinten azonban a köztisztviselők csak akkor rendelkeznek saját etikai kódexszel, ha a helyi/regionális önkormányzat elfogadta azt¹⁰⁰. A 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiára vonatkozó javaslattervezet szerint 142 helyi és regionális szintű etikai kódex van érvényben. A stratégia előírja ennek a számnak az 576-ra növelését 2030-ra.

⁹⁰ 2021. február 3-án a Közigazgatási Felsőbíróság sajtóközleményt adott ki az összeférhetlenséggel kapcsolatos ítélezési gyakorlatáról, amelyben kijelentette, hogy a közigazgatási bíróságok hatáskörébe tartozik az összeférhetlenség megelőzésével foglalkozó bizottság határozatai jogszerűségének értékelése és a jogszerűség biztosítása, valamint a természetes és jogi személyek és más felek azon jogainak és jogi érdekeinek bírói védelme, amelyeket közjogi szervek egyedi határozatai vagy intézkedései megsértettek. A Bíróság arra is rámutatott, hogy a korrupció elleni küzdelem nem jelenti azt, hogy a bíróságoknak kritika és feltétel nélkül jogszerűnek kell tekinteniük a bizottság valamennyi határozatát, mivel ez értelmetlenné tenné a közigazgatási bíróságok fent említett szerepét a közjogi szervek által hozott határozatok jogszerűségének ellenőrzésében. A Közigazgatási Felsőbíróság 2021. február 3-i sajtóközleménye.

Az Államügyészség 2021. május 14-én elutasította a bizottságnak a Közigazgatási Felsőbíróság 2020. decemberi ítéletével kapcsolatos kezdeményezését, mivel a szóban forgó személy, Zágráb polgármestere azóta elhunyt.

⁹¹ A Közigazgatási Felsőbíróság 2020. május 27-i ítélete, Usz – 2889/20-2.

⁹² 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 12. o.

⁹³ GRECO, Ötödik értékelési kör. A korrupció megelőzése és a feddhetetlenség előmozdítása a központi kormányzati szerveknél (felső vezetői tisztségek) és a bűnüldöző hatóságoknál, 2020. március 24., 15–16. o.

⁹⁴ GRECO, Negyedik értékelési kör. Kiegészítés a Horvátországról szóló második megfeleléségi jelentéshez, 2020. október 21., 3. o.

⁹⁵ Folyamatban van a parlamenti képviselők etikai kódexének és a kormánytagok etikai kódexének létrehozására irányuló előkészítő munka.

⁹⁶ A parlamenti képviselők etikai kódexének kidolgozásáért felelős munkacsoport az elnökség ülésén folytatott vitát követően megküldte a tervezetet az alkotmánnyal, az eljárási szabályzattal és a politikai rendszerrel foglalkozó bizottságnak.

⁹⁷ GRECO, Ötödik értékelési kör. A korrupció megelőzése és a feddhetetlenség előmozdítása a központi kormányzati szerveknél (felső vezetői tisztségek) és a bűnüldöző hatóságoknál, 25. o.

⁹⁸ Az összeférhetlenség megelőzéséről szóló törvény 20. cikke kimondja, hogy a tisztviselők a közszolgálati jogviszonyuk megszűnését követő 12 hónapig nem létesíthetnek munkaviszonyt olyan szervezettel, amellyel korábban közvetlen kapcsolatban álltak.

⁹⁹ Etički kodeks državnih službenika, Hivatalos Közlöny 40/201.

¹⁰⁰ Javaslattervezet a 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiára, 64. o.

Némi előrelépés történt a 2020. évi jogállamisági jelentés óta a lobbitevékenységek terén, ahol az átfogó jogszabályok még bevezetésre várnak¹⁰¹. A 2020–2024-es időszakra szóló kormányprogram és a 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiára vonatkozó javaslattervezet átfogó szabályozás elfogadását irányozza elő. E célból az Igazságügyi Minisztérium létrehozott egy munkacsoportot¹⁰². A GRECO is kiemelte, hogy szabályozni kell a lobbitevékenységeket, mivel az e területen megfogalmazott ajánlásait még mindig nem hajtották végre¹⁰³.

Számos fellebbezést nyújtottak be közbeszerzési eljárások során, amelyek továbbra is magas kockázatot jelentenek a korrupció szempontjából. A 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégia javaslattervezete a közbeszerzést a korrupciós kockázatok szempontjából sebezhető területként határozza meg¹⁰⁴. A közbeszerzési eljárások felügyeletéért felelős állami bizottság egy független döntéshozó szerv (törvényszék), amely a közbeszerzésekkel kapcsolatos fellebbezések vizsgálatáért felel¹⁰⁵. Munkaterhelése az évek során nőtt: 2020-ban a közbeszerzések 66 %-a ellen indult jogorvoslati eljárás a közbeszerzési eljárások felügyeletéért felelős állami bizottság előtt¹⁰⁶. A közbeszerzési eljárások felügyeletéért felelős állami bizottság kulcsfontosságú szerepét a korrupcióellenes stratégia tervezete is elismeri, amely a jogi keretnek további megerősítését irányozza elő¹⁰⁷. Fontos, hogy ezen állami bizottság reformja biztosítsa annak függetlenségét, különösen az állami bizottság tagjainak kinevezése és fegyelme tekintetében, az uniós joggal összhangban és az Európa Tanács ajánlásainak figyelembevételével¹⁰⁸. A 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiára vonatkozó javaslattervezet szerint a közbeszerzési jogi keret a

¹⁰¹ A parlamenti képviselőkre és a felsővezetői tisztségekre vonatkozó részletes szabályok hiányát már a 2020. évi jogállamisági jelentés (Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 11. o.) is megállapította.

¹⁰² A horvát kormánynak a Horvátországban tett országlátogatás keretében nyújtott, írásbeli hozzájárulása, a 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiára vonatkozó javaslattervezet, 46. o. és a Horvát Köztársaság kormányának a 2020–2024-es időszakra szóló kormányprogramja, 45. o. A munkacsoport a Horvát Köztársaság kormánya, az Államügyészség, az információs biztos, az összeférhetlenségi ügyekkel foglalkozó bizottság, az Adatvédelmi Ügynökség, a Horvát Lobbisták Szövetsége, civil társadalmi szervezetek, a Transparency International, valamint a GONG képviselőiből és tudományos szakértőkből fog állni. A Horvát Munkaadók Egyesülete és a szakszervezetek is meghívást kaphatnak a munkacsoportban való részvételre.

¹⁰³ GRECO, Ötödik értékelési kör. A korrupció megelőzése és a feddhetetlenség előmozdítása a központi kormányzati szerveknél (felső vezetői tisztségek) és a büntülő hatóságoknál, 2020. március 24., 20. o.

¹⁰⁴ Javaslattervezet a 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiára, 23. o.

¹⁰⁵ A közbeszerzési eljárások felügyeletéért felelős állami bizottságról szóló törvény 8. cikke szerint a kormány – nyilvánosan közzétett betöltendő álláshelyek kapcsán – javaslatot tesz a Parlamentnek az állami bizottság tagjává kinevezendő jelöltekre, bármely független szerv bevonása nélkül. A Parlament döntene a tagok esetleges fegyelmi felelősségéről is.

¹⁰⁶ A közbeszerzési eljárások felügyeletéért felelős állami bizottság által a Horvátországban tett országlátogatás keretében nyújtott tájékoztatás. A közbeszerzési eljárások felügyeletéért felelős állami bizottság 2020. évi éves jelentése még nem áll rendelkezésre.

¹⁰⁷ Javaslattervezet a 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiára, 49. o.

¹⁰⁸ CM/Rec(2010)12, 66. és 69. pont. Az uniós jog szerint a függetlenség követelménye azt jelenti, hogy a bírakra vonatkozó fegyelmi rendszernek rendelkeznie kell a szükséges garanciákkal annak elkerülése érdekében, hogy a rendszert a bírósági határozatok tartalmának politikai ellenőrzésére szolgáló rendszerként használják. Például az Európai Unió Bíróságának 2019. június 24-i ítélete, Bizottság kontra Lengyelország, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, 77. pont; 2018. július 25-i ítélete, LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586; 2016. július 5-i ítélete, Ognyanov, C-614/14, ECLI:EU:C:2016:514, valamint 2019. február 12-i végzése, RH, C-8/19, ECLI:EU:C:2019:110.

felügyeleti mechanizmus és az eljárások átláthatóságának megerősítése révén is javulni fog¹⁰⁹.

Az ombudsman hivatala megkezdte a visszaélést bejelentő személyek külső bejelentéseinek fogadását. A szabálytalanságok bejelentőinek védelméről szóló törvény¹¹⁰ 2019-ben történt jóváhagyása óta az ombudsman hivatalának lehet jelenteni az esetleges kötelességszegéseket vagy jogsértéseket. Az ombudsmani hivatal jelentése szerint 2020-ban 45 panaszt kezeltek¹¹¹. Ugyanebben az időszakban több nagy horderejű korrupciós ügyet tártak fel visszaélést bejelentő személyek bejelentését követően¹¹².

Annak érdekében, hogy a Covid19-világjárvány idején csökkenjen a korrupció kockázata a közbeszerzés területén, új speciális képzésekre került sor a tisztviselők körében¹¹³. Ami a vádemeléseket illeti, az Államügyészségnek csak néhány tevékenysége szenvedett késedelmet a világjárvány miatt, és a bűnüldöző hatóságok két műszakban dolgoztak a kontaktok kockázatának minimálisra csökkentése érdekében¹¹⁴. Ezen túlmenően a Gazdasági és Fenntartható Fejlődési Minisztérium konkrét ajánlásokat adott ki, amelyek célja a közbeszerzési rendszernek a világjárvánnyal kapcsolatban történő megerősítése¹¹⁵.

III. MÉDIAPLURALIZMUS ÉS MÉDIASZABADSÁG

A véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságát az Alkotmány rögzíti¹¹⁶, míg a médiapluralitást több törvény, nevezetesen az elektronikus médiumokról szóló törvény és a médiatörvény biztosítja. Ezek rendelkeznek a független médiaszabályozó hatóságról, az Elektronikus Média Ügynökségről (AEM), és biztosítják, hogy a média tulajdonviszonyaira vonatkozó információk a nyilvánosság rendelkezésére álljanak. Általában rendelkezésre áll az információkhoz és a közokiratokhoz való hozzáférés kerete¹¹⁷. Az elektronikus médiumokról szóló törvénynek az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló felülvizsgált irányelv (AVMSD)¹¹⁸ átültetése érdekében történő felülvizsgálata folyamatban van. A kormány emellett aktualizálni kívánja a horvát médiajogi keret második pillérét – a médiatörvényt – is egy 2021 végéig várható javaslattal¹¹⁹.

¹⁰⁹ Javaslattervezet a 2021–2030-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiára, 51. o.

¹¹⁰ A szabálytalanságok bejelentőinek védelméről szóló törvény.

¹¹¹ Ezek közül 13-at 2019-ben nyújtottak be, de az ügyek 2020-ban is folytatódtak.

¹¹² Telegram, *Ovo je bomba. Telegram otkriva tajnu snimku: ovako HDZ-ov gradonačelnik Požege diktira koje firme moraju dobiti poslove*, 2021. január 12.; Večernji list, *Dosje o Bandičevoj poskupjeloj Žičari: Laži, aneksi, tužbe ljubavne afere, osvete...*, 2020. november 29.; Večernji list, *USKOK i PNUSKOK provode izvide o sljemenskoj žičari*, 2020. november 27.

¹¹³ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 24. o.

¹¹⁴ A PNUSKOK által a Horvátországban tett országlátogatás keretében nyújtott tájékoztatás.

¹¹⁵ A Gazdasági, Vállalkozásügyi és Kézműipari Minisztérium ajánlása pályázati biztosítékok előírására és nyújtására a koronavírus-járvány okozta új helyzetben (<http://www.javnabava.hr/default.aspx?id=7221>); valamint a Gazdasági, Vállalkozásügyi és Kézműipari Minisztérium ajánlása kötelező erejű, nyilvános folyamat végrehajtására a koronavírus-járvány okozta új helyzetben (<http://www.javnabava.hr/default.aspx?id=7220>).

¹¹⁶ A Horvát Köztársaság alkotmánya, 38. cikk.

¹¹⁷ 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban.

¹¹⁸ (EU) 2018/1808 irányelv a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) a változó piaci körülményekre tekintettel történő módosításáról.

¹¹⁹ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 28. o.

Új képesítési követelményeket irányoztak elő az Elektronikus Média Ügynökség irányító testületének lehetséges tagjaira vonatkozóan. Az ügynökséget egy igazgató vezeti, aki egyúttal az Ügynökség irányító testületként szolgáló Elektronikus Médiatanács vezetője. Pénzügyi függetlensége biztosított, mivel rendelkezik az elektronikus médiaszolgáltatásokból származó bevételek felett¹²⁰. E tanács tagjait a parlament egyszerű többséggel nevezi ki a kormány javaslata alapján, nyilvános jelölési felhívás alapján¹²¹. Felmerült, hogy veszélyeztetheti e szabályozó hatóság politikai függetlenségét az, hogy a tanács tagjait a hivatali idejük lejárta után többször újra ki lehet nevezni ötéves időtartamra, valamint a parlamenti többség döntő befolyást gyakorol a testület kinevezésére¹²². Az elektronikus médiumokról szóló törvénytervezettel a kormány további követelményeket kíván bevezetni a tanács lehetséges tagjainak iskolai végzettségére, készségeire és szakmai tapasztalatára vonatkozóan¹²³.

Nincs olyan független, önszabályozó médiatanács, amely egyaránt képviselné a sajtó- és a hírmédia-ágazatot, valamint a kiadókat és újságírói szövetségeket. A Horvát Újságírók Egyesületének önszabályozó etikai kódexe az egyesületben képviselt újságírókra korlátozódik, és nem tűnik kellően elismertnek ahhoz, hogy a gyakorlatban megvédje az újságírókat¹²⁴. A Kulturális és Médiaügyi Minisztérium az új médiatörvényre irányuló javaslattal összefüggésben fontolóra veszi egy független, önszabályozó médiatanács létrehozásának támogatását¹²⁵.

Tervezik a média tulajdonviszonyaira vonatkozó információk átláthatóságára vonatkozó keret további javítását. A felülvizsgált elektronikus médiumokról szóló törvény tervezetében a kormány a rendelkezésre álló információkat átfogóbbá kívánja tenni azáltal, hogy megszabja, hogy ezen információkba bele kell venni a végsőtényleges tulajdonosi nyilvántartás kivonatát is, valamint előírja az elektronikus kiadványok nyilvántartásba vételét¹²⁶. Az audiovizuális és digitális médiával kapcsolatos tulajdonviszonyokra vonatkozó információk jelenleg az Elektronikus Média Ügynökség internetes oldalán elérhetők. A nyomtatott sajtóra vonatkozó információkat a Kereskedelmi Kamara gyűjti össze és teszi közzé a Hivatalos Lapban¹²⁷. A 2021. évi Médiapluralizmus Monitor média tulajdonviszonyainak átláthatóságára vonatkozó mutatója közepes kockázatot jelez, rámutatva arra, hogy a végső tényleges tulajdonos személyazonossága a jelenlegi keretben

A 2021. évi sajtószabadság-index szerint Horvátország világviszonylatban az 56., az uniós tagállamok között pedig a 22. helyen áll (Riporterek Határok Nélkül, Horvátország). A 2021. évi Médiapluralizmus Monitor közepes kockázatot jelez az alapvető védelem, a társadalmi befogadás és a politikai függetlenség területén, és nagy kockázatot a piaci pluralitási mutató tekintetében (2021. évi Médiapluralizmus Monitor, 8. o.).

¹²⁰ 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 9. o. 2021. évi Médiapluralizmus Monitor, 10. o.

¹²¹ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 28. o.

¹²² A Béketanulmányok Központja és a nemzetközi polgári szolidaritás horvát platformjának (CROSOL) hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 3–4. o.; 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 14. o.; A Horvát Újságírók Egyesületének és a Horvát Újságírók Szakszervezetének hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 14–15. o. Megjegyzendő, hogy különböző parlamenti többségek eddig három tanácsi tagot neveztek ki újra.

¹²³ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 28. o.

¹²⁴ 2021. évi Médiapluralizmus Monitor, 11. o.

¹²⁵ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 28. o.

¹²⁶ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 30. o.

¹²⁷ A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás; a Horvát Újságírók Egyesületének és a Horvát Újságírók Szakszervezetének hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 17. o.

eltitkolható¹²⁸. Az érdekelt felek azt állítják, hogy az Elektronikus Média Ügynökség által vezetett nyilvántartásnak lehetnek hiányosságai az elektronikus kiadványok lefedettsége tekintetében¹²⁹. A 2021. évi Médiapluralizmus Monitor szerint Horvátországban magas a vezető médiaorgánumok piaci részesedése a különböző piaci szegmensekben¹³⁰.

Bár léteznek az állami hirdetésekre vonatkozóan alapvető szabályok¹³¹, az érdekelt felek arról számolnak be, hogy az állami hirdetések gyakran aláássák a médiaorgánumok politikai függetlenségét, különösen helyi szinten¹³². Az elektronikus médiumokról szóló törvény előírja, hogy az állami intézmények és a túlnyomórészt állami tulajdonú vállalatok kötelesek a szolgáltatásaik vagy tevékenységeik népszerűsítésére éves szinten előirányozott források 15 %-át a regionális vagy helyi televíziós vagy rádiós műsorszolgáltatók audiovizuális és rádiós műsoraiban megjelenő hirdetésekre költeni¹³³. A 2021. évi Médiapluralizmus Monitor arra a következtetésre jut, hogy a jelenlegi keretben „*a műsorszolgáltatók gyakran a regionális és helyi politikától függenek, míg az újságok gyakorta a tulajdonosaik politikai szimpátiájával összhangban álló politikákat és nézőpontokat támogatnak*”¹³⁴. Különösen a regionális és helyi médiaorgánumok esetében gyakran úgy tekinthető, hogy azok nagymértékben függenek a helyi hatóságok hirdetéseitől, ami potenciálisan alássa a szerkesztői függetlenséget¹³⁵.

A horvát hatóságok hoztak bizonyos médiaszpecifikus intézkedéseket a Covid19-világjárvány hatásainak enyhítésére. A világjárvány következtében visszaestek az újságértékesítésből és a reklámokból származó bevételek, és számos médiaorgánum hajtott végre bércsökkentést és létszámleépítést¹³⁶. Ez különösen súlyosan érintette a szabadúszó újságírókat¹³⁷. A Horvát Újságírók Szakszervezete úgy véli, hogy az újságírók munkakörülményei jelentősen romlottak a világjárvány idején¹³⁸. A médiavállalkozások igénybe tudták venni a kormány általános segélyprogramjait. Az érdekelt felek segítségkéréseire reagálva a kormány nyilvános felhívást tett közzé az Elektronikus Média

¹²⁸ 2021. évi Médiapluralizmus Monitor, 10. o. A Médiapluralizmus Monitor magas kockázatot mutat a hírmédia koncentrációjával, az online platformok koncentrációjával, a verseny érvényesítésével és a média életképességével kapcsolatos mutatók tekintetében.

¹²⁹ A Béketanulmányok Központjának és a nemzetközi polgári szolidaritás horvát platformjának hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 5. o.

¹³⁰ 2021. évi Médiapluralizmus Monitor, 10–11. o. A Médiapluralizmus Monitorban értékelt adatok szerint „2019-ben a négy legjelentősebb audiovizuálismédia-tulajdonos tette ki a piac 96 %-át. 2020-ban a négy legjelentősebb audiovizuálismédia-tulajdonos tette ki a nézettség 56 %-át. A négy legjelentősebb rádiótulajdonos 2019-ben 70 %-os, 2020-ban pedig 39 %-os piaci részesedéssel rendelkezett. A négy legjelentősebb újságtulajdonos 2019-ben 71 %-os piaci részesedéssel rendelkezett” (2021. évi Médiapluralizmus Monitor, 10. o.).

¹³¹ 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 15. o.

¹³² A Horvát Újságírók Egyesületének és a Horvát Újságírók Szakszervezetének hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 16–17. o. A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás.

¹³³ A felülvizsgált elektronikus médiumokról szóló törvény tervezete ezt ki kívánja terjeszteni az elektronikus kiadványokra is (a vonatkozó információk online közzétételének kötelezettsége mellett).

¹³⁴ 2021. évi Médiapluralizmus Monitor, 12. o.

¹³⁵ A Horvát Újságírók Egyesületének és a Horvát Újságírók Szakszervezetének hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 16–17. o. A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás.

¹³⁶ A Horvát Újságírók Szakszervezete által a Horvátországban tett országlátogatás keretében nyújtott tájékoztatás.

¹³⁷ Riporterek Határok Nélkül, Horvátország; A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás.

¹³⁸ A Horvát Újságírók Szakszervezete által a Horvátországban tett országlátogatás keretében nyújtott tájékoztatás.

Ügynökségen keresztül, hogy támogassa a szabadúszó újságírokat és a médiában rész munkaidőben dolgozókat¹³⁹.

Az információkhoz való hozzáférést törvény biztosítja, de az újságíróktól érkező kérelmek hatóságok általi feldolgozása továbbra is jelentős késedelmet szenved¹⁴⁰. Az információhoz való hozzáféréshez fűződő jogról szóló törvény¹⁴¹ végrehajtását az információs biztos és hivatala biztosítja. Jelentős számú esetben az információs biztos hivatalának közvetlen beavatkozására van szükség az újságírók információkhoz való hozzáférésre irányuló kéréseinek nyomon követése érdekében¹⁴². A 2021. évi Médiapluralizmus Monitor a tájékoztatáshoz való jog védelmével kapcsolatban közepes kockázatot jelez¹⁴³. A GRECO azt ajánlotta, hogy a törvénnyel összhangban hozzanak intézkedéseket az információs biztos határozatainak végrehajtásának megerősítése érdekében¹⁴⁴.

Létezik ugyan az újságírók védelmére szolgáló jogi keret, de az újságírók továbbra is az interneten és a való életben egyaránt megnyilvánuló gyűlöletbeszéd és fenyegetések célpontjai¹⁴⁵. Számos nagy horderejű ügy foglalkozott a politikusok újságírók elleni verbális támadásaival, rávilágítva egyes politikusok és a média közötti feszült viszonyra¹⁴⁶. Ezen túlmenően az érdekelt felek komoly aggodalmuknak adtak hangot azzal kapcsolatban, hogy a Horvát Rádió és Televízió állítólag elbocsátotta vagy elbocsátással fenyegette a Horvát Újságírók Szakszervezetének és a Horvát Újságírók Egyesületének képviselőit¹⁴⁷. 2020 októbere óta az Európa Tanácsnak az újságírás védelmének és az újságírók biztonságának előmozdítását szolgáló platformja öt figyelmeztető jelzést vett nyilvántartásba Horvátországban bekövetkezett eseményekkel kapcsolatban, különösen az újságírókkal szembeni fenyegetésekkel vagy sértésekkel, valamint egy médiaorgánum elleni rágalmozási perrel kapcsolatban¹⁴⁸. Jóllehet 2020-ban előfordultak újságírók elleni fizikai támadások, úgy

¹³⁹ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 29. o. A horvát Kulturális és Médiaügyi Minisztérium által a Horvátországban tett országlátogatás keretében nyújtott tájékoztatás.

¹⁴⁰ 2021. évi Médiapluralizmus Monitor, 9. o.; 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 15. o.; A Horvát Újságírók Egyesületének és a Horvát Újságírók Szakszervezetének hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 20. o.

¹⁴¹ Az információhoz való hozzáféréshez fűződő jogról szóló törvény.

¹⁴² A Horvát Újságírók Egyesületének és a Horvát Újságírók Szakszervezetének hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 20. o.; Az információs biztos hivatala által a Horvátországban tett országlátogatás keretében nyújtott tájékoztatás.

¹⁴³ 2021. évi Médiapluralizmus Monitor, 9. o.

¹⁴⁴ GRECO, Ötödik értékelési kör. A korrupció megelőzése és a feddhetetlenség előmozdítása a központi kormányzati szerveknél (felső vezetői tisztségek) és a bűnüldöző hatóságoknál. Értékelő jelentés. Horvátország, 2020. március 24., 19. o.

¹⁴⁵ 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 16. o.; Riporterek Határok Nélkül, Horvátország; A sajtó- és médiaszabadság európai központja, a médiaszabadság feltérképezésével foglalkozó platform; 2021. évi Médiapluralizmus Monitor, 15. o.

¹⁴⁶ A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás; A sajtó- és médiaszabadság európai központja, a médiaszabadság feltérképezésével foglalkozó platform; Európa Tanács, Az újságírás védelmének és az újságírók biztonságának előmozdítását szolgáló platform (2021), Milanović horvát elnök szóbeli támadást intézett a Horvát Rádió és Televízió (HRT) újságírói ellen, 89/2021. sz.

¹⁴⁷ Európa Tanács, Az újságírás és az újságírók biztonságának előmozdítását és védelmét célzó platformja (2021), Elbocsátással fenyegették Maja Severt, a Horvát Újságírói Szakszervezet elnökét, 40/2021. sz.; a Horvát Újságírók Egyesülete, a Bačić által a Horvát Újságírók Egyesülete és az Újságírói Szakszervezet vezetői ellen folytatott hadjárat újabb csapást jelent a média szabadságára, 2021. március 13.

¹⁴⁸ Európa Tanács, Az újságírás védelmének és az újságírók biztonságának előmozdítását szolgáló platform. E dokumentum kidolgozása idején a horvát hatóságok az öt esetből háromra válaszoltak (a legutóbbi két ügyet 2021 áprilisában, illetve májusában vették nyilvántartásba). Négy esetet az „Újságírók zaklatása és

tűnik, hogy ez nem jelent széles körű aggályt, és a rendőri hatóságok nyomon követik az ilyen eseteket¹⁴⁹.

Az újságírókat célzó, a nyilvánosság részvétele elleni stratégiai perek továbbra is komoly aggodalomra adnak okot¹⁵⁰. A Horvát Újságírók Egyesülete által 2021 áprilisában végzett felmérésben 924 újságírók és a média ellen Horvátországban folyamatban lévő peres eljárást számoltak össze¹⁵¹ (a 2020. évi 905 eljáráshoz képest¹⁵²). Az egyesület kiemeli, hogy ezek a perek jelentős hatást gyakorolnak az érintett médiaorgánumokra, és különösen a kisebb, helyi médiaorgánumok és a szabadúszó újságírók létét fenyegetik¹⁵³. Ilyen ügyekre például szolgálnak a prominens politikusok vagy hatósági személyek által újságírók ellen indított perek¹⁵⁴. Noha a bíróságok gyakran az érintett újságírók javára döntenek¹⁵⁵, a nyilvánosság részvétele elleni stratégiai perek jelentős pénzügyi kockázatot jelentenek az újságírók számára, és fontos megfélemlítő hatással járhatnak. Az újságírókkal szembeni stratégiai perek közül sokat rágalmozás vádjával indítanak¹⁵⁶. Az érdekelt felek felkérték a kormányt, hogy foglalkozzon ezzel a kérdéssel, többek között a rágalmozás büntethetőségének megszüntetésével¹⁵⁷. A horvát hatóságok szakértői csoportot hoztak létre, hogy tanácsot adjanak a nyilvánosság részvétele elleni stratégiai perek leküzdésére irányuló szakpolitikai kezdeményezésekkel kapcsolatban.

IV. A FÉKEKKEL ÉS ELLENSÚLYOKKAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZMÉNYI KÉRDÉSEK

Horvátország egykamarás parlamenti kormányzati rendszerrel rendelkezik, amelyben az Alkotmánybíróság utólagos alkotmányossági felülvizsgálatokat végezhet, többek között alkotmányjogi panaszon alapuló, konkrét esetekben. Az Országgyűlés vagy a Kormány bármely tagja előterjeszhet törvénytervezeteket. Az emberi jogok és szabadságok előmozdításáért és védelméért felelős népi ombudsman, az információs biztos és a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó ombudsman¹⁵⁸, amely az egyenlőségi testület szerepét látja

megfélemlítése” kategóriába, egyet pedig „A média szabadságára visszatartó hatással bíró egyéb cselekmények” kategóriába soroltak.

¹⁴⁹ Az Osservatorio Balcani Caucaso Transeuropa hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 9. o.; A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás.

¹⁵⁰ A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás; A Zágrábi Emberi Jogok Házának hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 8. o.

¹⁵¹ Horvát Újságírók Egyesülete, Horvátországban jelenleg legalább 924 per van folyamatban újságírók és a média ellen, 2021. április 16.

¹⁵² Horvát Újságírók Egyesülete, a Horvát Újságírók Szövetsége által végzett közvélemény-kutatás: Horvátországban jelenleg több mint 905 peres eljárás van folyamatban újságírók és a média ellen, 2020. május 1.

¹⁵³ Horvát Újságírók Egyesülete, Horvátországban jelenleg legalább 924 per van folyamatban újságírók és a média ellen, 2021. április 16.

¹⁵⁴ Például: Európa Tanács, Az újságírás védelmének és az újságírók biztonságának előmozdítását szolgáló platform (2021), Az INDEX d.o.o. elleni rágalmozási per, 80/2021. sz.; A sajtó- és médiaszabadság európai központja, a médiaszabadság feltérképezésével foglalkozó platform; Horvát Újságírók Egyesülete, Horvátországban jelenleg legalább 924 per van folyamatban újságírók és a média ellen, 2021. április 16.

¹⁵⁵ Riporterok Határok Nélkül, Horvátország; A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás.

¹⁵⁶ 2021. évi Médiapluralizmus Monitor, 9. o.; Horvát Újságírók Egyesülete, Horvátországban jelenleg legalább 924 per van folyamatban újságírók és a média ellen, 2021. április 16.; A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás.

¹⁵⁷ A Horvát Újságírók Egyesületének és a Horvát Újságírók Szakszervezetének hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 18. o.; A Horvátországban tett országlátogatás keretében kapott tájékoztatás.

¹⁵⁸ Meg kell jegyezni, hogy a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó ombudsman megbízatása visszavonható, ha a Parlament elutasítja annak éves jelentését.

el, mind olyan független testületek, amelyek szerepet játszanak a fékek és ellensúlyok rendszerében.

Bár a nyilvános konzultációk beépítésre kerültek a jogalkotási eljárásokba, az érdekelt felek úgy vélik, hogy a polgárok részvétele inkább formális, mintsem érdemi. A nyilvános konzultációkra az „e-konzultációk” elnevezésű központi, állami konzultációs portálon keresztül kerül sor. A Kormányzati Jogalkotási Hivatal koordinálja a nyilvános konzultációkat és adminisztrálja az elektronikus konzultációs portált. Az évente lefolytatott nyilvános konzultációk száma többnyire nőtt¹⁵⁹. Rendszeres tevékenységei részeként az információs biztos hivatala figyelemmel kísérte, hogy 2020-ban hogyan zajlottak le a konzultációk¹⁶⁰. A korábbi évekhez hasonlóan a szabálytalanságok leggyakrabban a konzultáció időtartamához és a határidő lerövidítésének hiányzó indokolásához kapcsolódtak. A panaszok továbbá a lefolytatott konzultációról szóló jelentés közzétételének elmaradásával, valamint a nyilvános konzultációs tervek elfogadásának vagy közzétételének elmaradásával kapcsolatosak. Az érdekelt felek továbbá úgy vélik, hogy a – többek között a civil társadalommal és a nem kormányzati szervezetekkel folytatott – nyilvános konzultációk formálisak, nem pedig érdemiek¹⁶¹. 2021-ben tervezik az e-konzultációs portál fejlesztését, elsősorban a meglévő funkciók bővítése és korszerűsítése céljából.

A tervek szerint javul a szabályozási politika végrehajtása. 2021 márciusában a Kormányzati Jogalkotási Hivatal technikai támogatási projektet indított¹⁶² annak érdekében, hogy javítsa az előzetes és utólagos szabályozási hatásvizsgálatok végrehajtásához szükséges megfelelő módszertani eszközök és eljárások alkalmazásával kapcsolatos elemzési kapacitást. A projekt a szabályozási hatásvizsgálati rendszer kulcsszereplői és érdekelt felei – például szakminisztériumok – részvételével zajló képzések révén terjeszteni a kapcsolódó módszerek és folyamatok alkalmazását a legrelevánsabb állami szervek körében. A cél az általános kapacitás és a szabályozási teljesítmény javítása, azonban továbbra is fennállhatnak a másodlagos jogszabályok be nem foglalásával és a korlátozott helyi és regionális szintű erőforrásokkal kapcsolatos problémák¹⁶³. A szabályozási hatásvizsgálatok végrehajtásában továbbra is tapasztalhatók hiányosságok. A szabályozási hatásvizsgálatokat elsősorban a minisztériumok végzik, míg a Kormányzati Jogalkotási Hivatal módszertani és jogszabályok megszővegezésével kapcsolatos képzéseket biztosít. A Kormányzati Jogalkotási Hivatal megbízatása az elsődleges jogszabályok hatásvizsgálatainak ellenőrzésére korlátozódik. Ennek eredményeként a végrehajtási rendeletek ellenőrzése – a kkv-teszt kivételével – nem

¹⁵⁹ 2019-ben összesen 1 031 nyilvános konzultációra került sor, ami az évek során tapasztalt növekedést jelzi (2012-ben mindössze 144 konzultációra került sor). 2020-ban összesen 761 konzultációra került sor a portálon keresztül, amelyben 7 211 felhasználó vett részt. Összesen 21 798 észrevétel érkezett, amelyek közül 2021 májusáig 3 321 észrevételt teljes egészében, 2 057-et pedig részben elfogadtak, 4 902-t nem fogadtak el, 10 519-et tudomásul vettek, 999-et pedig megválaszolatlanul hagytak. 2020-ban az összes szabályozási típus esetében a konzultáció átlagos hossza 17 nap volt. A Kormányzati Jogalkotási Hivatal adatai.

¹⁶⁰ (<https://www.pristupinfo.hr/dokumenti-i-publikacije/izvjesca-o-provedbi-zppi/>)

¹⁶¹ A Béketanulmányok Központjának (CMS) és a nemzetközi polgári szolidaritás horvát platformjának (CROSOL) hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 8. o. Az Európai Civil Fórum (GONG) hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 19. o. Az ILGA-Europe hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 18. o. A Nemzeti Emberi Jogi Intézmények Európai Hálózatának hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 82. o.

¹⁶² Technikai támogatási eszköz 21HR31, A szabályozási hatásvizsgálatok végrehajtásának megerősítése.

¹⁶³ Regulatory Policy in Croatia: Implementation is Key (Szabályozási politika Horvátországban: A végrehajtás kulcsfontosságú), A szabályozásra vonatkozó reformfolyamatok OECD általi felülvizsgálata, 2019, 105. o.

történik meg¹⁶⁴. Ezenkívül az állami hatóságok, és különösen a helyi és regionális hatóságok nem rendelkeznek a szabályozási politika hatékony végrehajtásához szükséges emberi erőforrásokkal, illetve tapasztalattal¹⁶⁵.

A Covid19-világjárvánnyal kapcsolatos intézkedéseket a fertőző betegségekre vonatkozó, kétszer módosított törvény alapján fogadták el. Horvátország nem nyilvánított szükségállapotot. Ehelyett a Covid19-világjárvány kezelésére irányuló intézkedéseket a lakosság fertőző betegségekkal szembeni védelméről szóló törvény és a polgári védelmi rendszerről szóló törvény alapján fogadták el, amelyeket a világjárvány kezdete óta kétszer módosítottak¹⁶⁶. Mind a módosított jogi keret, mind a bevezetett konkrét korlátozó intézkedések alkotmányosságát és jogszerűségét megtámadták az Alkotmánybíróság előtt, amely eljárásokban megerősítést nyert azok Alkotmánnyal való összeegyeztethetősége. A Bíróság foglalkozott a polgári védelmi hatóság által elfogadott egyes kapcsolódó határozatok alkotmányossági és jogszerűségi felülvizsgálatát kérő magánszemélyek indítványaiával is. A Bíróság megerősítette azok jogszerűségét, elismerve, hogy jogszerű céljuk volt, nevezetesen a polgárok életének és egészségének védelme, és szükségesek voltak e cél eléréséhez. A saját kezdeményezésére indított külön eljárásokban megállapította, hogy a polgári védelmi hatóság által elfogadott egyik intézkedés nem felel meg az arányosság követelményének¹⁶⁷.

Az Alkotmánybíróság úgy határozott, hogy a Parlamentnek alternatív megoldásokat kell találnia a parlamenti képviselők Covid19-világjárvány alatti részvételének garantálására. A Parlament a Covid19-világjárvány idején, valamint a 2020. decemberi földrengést követően is folytatta munkáját. 2020 áprilisában módosították az eljárási szabályzatot, konkrét helyzetekben korlátozva azon parlamenti képviselők számát, akik egyidejűleg jelen lehetnek a szavazásra szolgáló ülésteremben, és tovább rövidítve vitáik hosszát. 2020 októberében az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek nyilvánította ezeket a módosításokat, kijelentve, hogy rendelkezésre állnak technikai lehetőségek, amelyek segítségével a Parlament munkája megszervezhető oly módon, hogy a parlamenti képviselők plenáris üléseken és egyéb vitákban való részvétele ne korlátozódjon. 2020 novemberében elfogadták az eljárási szabályzat új módosítását annak biztosítása érdekében, hogy a Parlament valamennyi képviselője részt vehessen a vitákban. A plenáris üléseket egyszerre több ülésteremben szervezik meg, többek között távoli hozzáférés használatával. Az informatikai rendszer azonban nem teszi lehetővé az egyes parlamenti képviselők által leadott szavazatok rögzítését, és a távoli részvétel csak az önkéntes karanténban vagy karanténban lévő képviselők számára lehetséges. A Covid19-világjárvány kapcsán hozott intézkedések parlamenti felügyeletét illetően a parlament 2020 decemberében felkérte a kormányt, hogy évente háromszor nyújtson be jelentést a lakosság fertőző betegségekkal szembeni védelméről szóló törvény végrehajtásának hatásairól mindaddig, amíg a járvány kihirdetéséről szóló határozat hatályban van¹⁶⁸. 2021 januárjában a kormány benyújtotta a 2020 márciusa és 2021 januárja közötti időszakra vonatkozó első jelentését, amelyet a parlament többségi szavazattal elfogadott. Ami a jogalkotási folyamatot illeti, 2020 januárja és 2021 márciusa között az összes jogszabály 51 %-át sürgősségi eljárás keretében fogadták

¹⁶⁴ A szabályozási hatásvizsgálatról szóló törvény, a szabályozási hatásvizsgálat végrehajtásáról szóló rendelet, a kkv-tesztek végrehajtásáról szóló rendelet és a szabályozási hatásvizsgálatra vonatkozó stratégia.

¹⁶⁵ Regulatory Policy in Croatia: Implementation is Key (Szabályozási politika Horvátországban: A végrehajtás kulcsfontosságú), A szabályozásra vonatkozó reformfolyamatok OECD általi felülvizsgálata, 2019, 105. o.

¹⁶⁶ A Parlament 2020 áprilisában és decemberében fogadta el a módosításokat.

¹⁶⁷ Az Alkotmánybíróság 2020. szeptember 14-i ítélete, U-II-2379/2020.

¹⁶⁸ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 36. o.

el, ami 2019-hez képest csökkenést jelent¹⁶⁹. E jogszabályok jelentős része a Covid19-világjárványhoz kapcsolódik.

A népi ombudsman megkezdte új hatásköreinek gyakorlását. 2020-ban a Parlament elfogadta az ombudsman új eljárási szabályzatát, amely létrehozta az ombudsman hivatalán belül a visszaélést bejelentő személyek védelmével foglalkozó új szervezeti egységet, amelyet egy további, e feladatokért felelős munkatárs kinevezése követett¹⁷⁰. A népi ombudsman szerint a Belügyminisztérium továbbra is megtagadja az ombudsmantól az irreguláris migránsokkal való bánásmódra vonatkozó információkhoz való hozzáférést¹⁷¹. E tekintetben az ombudsman és a Belügyminisztérium között továbbra is vita tárgyát képezi az ombudsman hivatalának képviselői számára ezen információkhoz való hozzáférésnek a vonatkozó nemzeti jogszabályok értelmezése alapján történő lehetővé tételének kérdése. A Nemzeti Emberi Jogi Intézmények Európai Hálózatának¹⁷² ajánlásai, amelyek annak biztosítására irányulnak, hogy a nemzeti intézményi struktúrák – például az ombudsman – hozzáférjenek az információkhoz a független, megfelelő és gyors vizsgálatok biztosítása érdekében, különösen fontosak a külső határokon történő visszafordításra vonatkozó állítások fényében¹⁷³, az alapvető jogok mindenkorai tiszteletben tartásának biztosítása érdekében. A horvát hatóságok az Európai Bizottsággal, az uniós ügynökségekkel és az érintett érdekelt felekkel, köztük az ombudsmannal együttműködve létrehozták a határellenőrzés független nyomkövetési mechanizmusát, amely 2021. június 8-án lépett hatályba.

A kormány jelenleg készíti elő a 2021–2027-es időszakra szóló, a civil társadalom fejlődését szolgáló környezet megteremtésére és elősegítésére irányuló nemzeti tervet¹⁷⁴. Amint azt a 2020. évi jogállamisági jelentés is jelzi, a tervezett nemzeti terv célja a Horvátország társadalmi-gazdasági fejlődése, valamint a vonatkozó uniós és nemzetközi szakpolitikák kialakítása és végrehajtása szempontjából fontosnak tartott civil társadalmi szervezetek tevékenysége jogi, pénzügyi és intézményi támogatási rendszerének további javítása. A nem kormányzati szervezetekkel folytatott együttműködésért felelős kormányhivatal azt tervezi, hogy nyilvános felhívás útján bevonja a civil társadalmi szervezeteket a szakértői munkacsoportba. A kormányhivatal továbbra is szervez nyílt napokat nem kormányzati szervezetek számára¹⁷⁵. Az a megítélés, hogy Horvátországban

¹⁶⁹ Jóllehet az ilyen jogszabályok aránya a 2014. évi mintegy 82 %-ról 2016-ban 28 %-ra csökkent, 2019-ben ismét körülbelül 56 %-ra nőtt.

¹⁷⁰ Az ENNHRI hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 78. o.

¹⁷¹ A nemzeti megelőző mechanizmusra vonatkozó megbízatásának teljesítése során az ombudsman – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezményhez csatolt fakultatív jegyzőkönyv (OPCAT) 4., 19. és 20. cikke, valamint a nemzeti megelőzési mechanizmusról szóló törvény 3. és 5. cikke alapján – felhatalmazást kap arra, hogy előzetes bejelentés nélkül ellátogathasson olyan helyekre, ahol fogva tartott személyek vannak vagy lehetnek, és szabadon hozzáférhetnek a velük való bánásmódra vonatkozó információkhoz. Ezt a gyakorlatot több alkalommal jelentették a Parlamentnek, és a 2019. és 2020. évi éves jelentésben az ombudsman ajánlást adott ki a Belügyminisztériumnak, hogy az ombudsman hivatalának személyzete és a nemzeti megelőző mechanizmus személyzete számára biztosítson előzetes bejelentés nélküli és szabad hozzáférést az irreguláris migránsokra vonatkozó adatokhoz, összhangban az OPCAT, a nemzeti megelőző mechanizmusról szóló törvény és az ombudsmanról szóló törvény rendelkezéseivel. Az ENNHRI hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 78–79. o.

¹⁷² A francia nemzeti emberi jogi tanácsadó bizottság (CNCDH), valamint a horvát, görög, szerb és szlovén nemzeti emberi jogi intézmények által készített nemzeti jelentések [dátum – frissítendő].

¹⁷³ Menekültügyi Információs Adatbázis, Horvátországra vonatkozó országjelentés, 2020. évi frissítés.

¹⁷⁴ 2020. évi jogállamisági jelentés, Országfejezet – A jogállamiság helyzete Horvátországban, 18. o.

¹⁷⁵ Horvátország hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 39–40. o.

zsugorodik a civil mozgástér¹⁷⁶. 2020 folyamán az ombudsman hivatala a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben a civil mozgástérrel és az emberi jogi aktivistákkal kapcsolatos eljárást indított¹⁷⁷.

¹⁷⁶ A CIVICUS besorolása; öt besorolási osztályon alapuló minősítési rendszer: nyitott, behatárolt, akadályozott, elnyomott és zárt.

¹⁷⁷ Az ENNHRI hozzájárulása a 2021. évi jogállamisági jelentéshez, 80. o.

I. melléklet: Források betűrend szerinti jegyzéke*

*A 2021. évi jogállamisági jelentéshez kapcsolódó konzultáció keretében beérkezett észrevételek jegyzéke megtalálható a következő weboldalon: <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

Menekültügyi Információs Adatbázis, *Horvátországra vonatkozó országjelentés*, 2020. évi frissítés (https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2021/05/AIDA-HR_2020update.pdf).

A Békétanulmányok Központja és a Nemzetközi polgári szolidaritás horvát platformja (2021), *Hozzájárulás a 2021. évi jogállamisági jelentéshez*.

Európa Tanács (2021), *Az újságírás és az újságírók biztonságának előmozdítását és védelmét célzó platformja, Elbocsátással fenyegették Maja Severt, a Horvát Újságírói Szakszervezet elnökét, 40/2021. sz.*

Európa Tanács, *Az újságírás és az újságírók biztonságának előmozdítását és védelmét célzó platformja* (2021), *Az INDEX d.o.o. elleni rágalmazási per*, 80/2021. sz.

Horvát Újságírók Egyesülete (2021): *Bačić's persecution of the leaders of the CJA and the Journalists' Union is a new blow to media freedom*, 2021. március 13. (<https://hnd.hr/eng/bacic-s-persecution-of-the-leaders-of-the-cja-and-the-journalists-union-is-a-new-blow-to-media-freedom>).

Horvát Újságírók Egyesülete és a Horvát Újságírók Szakszervezete (2021), *Hozzájárulás a 2021. évi jogállamisági jelentéshez*.

Horvát Újságírók Egyesülete (2020), *CJA's poll: over 905 lawsuits against journalists and the media currently active in Croatia*, 2020. május 1. (<https://hnd.hr/eng/cja-s-poll-over-905-lawsuits-against-journalists-and-the-media-currently-active-in-croatia>).

Horvát Újságírók Egyesülete (2021), *At least 924 lawsuits against journalists and the media currently active in Croatia*, 2021. április 16. (<https://hnd.hr/eng/cja-survey-at-least-924-lawsuits-against-journalists-and-the-media-currently-active-in-croatia>).

Horvát parlament: *A 2015–2020-as időszakra vonatkozó korrupcióellenes stratégia*, 2015. február 27. (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_03_26_545.html).

A 2021–2030-as időszakra vonatkozó korrupcióellenes stratégia tervezete, nyilvános konzultáció céljából közzétéve, 2021. június 25. (<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=16930>).

A Legfelsőbb Bíróság Etikai Tanácsa, *A Horvát Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának Etikai Tanácsa határozatot hozott a bírák panaszairól a Bírói Etikai Kódexe megsértésének megállapítására irányuló eljárásban – 2021. május 31-i sajtóközlemény* (<http://www.vsrh.hr/EasyWeb.asp?pcpid=560>; <http://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/2021dok/Priopcenja/Ev%205-2021-3.pdf>; <http://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/2021dok/Priopcenja/Ev%207-2021-4.pdf>; <http://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/2021dok/Priopcenja/Ev%208-2021-3.pdf>; <http://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/2021dok/Priopcenja/Ev%208-2021-4.pdf>).

Európai Civil Fórum (GONG) (2021), *Hozzájárulás a 2021. évi jogállamisági jelentéshez*.

Európai Bizottság (2019–2021), *Uniós igazságügyi eredménytábla*.

Nemzeti Emberi Jogi Intézmények Európai Hálózata (2021), *Hozzájárulás a 2021. évi jogállamisági jelentéshez*.

GONG (2021), *A GRECO-hoz címzett levél: A bizottság nem semmisíthető meg*, 2021. február 4. (<https://www.gong.hr/en/good-governance/anti-corruption-policy/letter-to-greco-plenkovic-undermines-the-fight-aga/>).

- GRECO (2020), *Ötödik értékelési kör. A korrupció megelőzése és a feddhetetlenség előmozdítása a központi kormányzati szerveknél (felső vezetői tisztségek) és a bűnüldöző hatóságoknál. Értékelő jelentés.* Horvátország, 2020. március 24. (<https://rm.coe.int/fifth-round-evaluation-report-on-croatia-preventing-corruption-and-pro/16809cff22>).
- GRECO (2020), *Ötödik értékelési kör. A korrupció megelőzése és a feddhetetlenség előmozdítása a központi kormányzati szerveknél (felső vezetői tisztségek) és a bűnüldöző hatóságoknál,* 2020. március 24. (<https://rm.coe.int/fifth-round-evaluation-report-on-croatia-preventing-corruption-and-pro/16809cff22>).
- GRECO, *Negyedik értékelési kör: Kiegészítés a Horvátországról szóló második megfelelőségi jelentéshez,* 2020. október 21. (<https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/1680a010c3>).
- Zágrábi Emberi Jogok Háza (2021), *Hozzájárulás a 2021. évi jogállamisági jelentéshez.*
- ILGA-Europe (2021), *Hozzájárulás a 2021. évi jogállamisági jelentéshez.*
- Novi list (2021), *A Legfelsőbb Bíróság elnöki posztjának betöltésére új álláshirdetést tettek közzé, a jelentkezési határidő 30 nap,* 2021. március 31. (https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/raspisan-novi-poziv-za-predsjednika-vrhovnog-suda/?meta_refresh=true).
- Osservatorio Balcani Caucaso Transeuropa (2021), *Hozzájárulás a 2021. évi jogállamisági jelentéshez.*
- Horvát Legfelsőbb Bíróság (2021), *A Legfelsőbb Bíróság elnökének kérelme,* 2021. március 5. (<http://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/2021dok/Priopcenja/Prituzba-2021.pdf>).
- Telegram (2021), *Ovo je bomba. Telegram otkriva tajnu snimku: ovako HDZ-ov gradonačelnik Požege diktira koje firme moraju dobiti poslove,* 2021. január 12. (<https://www.telegram.hr/politika-kriminal/ovo-je-bomba-telegram-otkriva-tajnu-snimku-ovako-hdz-ov-gradonacelnik-pozege-diktira-koje-firme-moraju-dobiti-poslove/>).
- A francia nemzeti emberi jogi tanácsadó bizottság (CNCDH), valamint a horvát, görög, szerb és szlovén nemzeti emberi jogi intézmények által készített nemzeti jelentések, [dátum – frissítendő] (<http://ennhri.org/rights-at-borders/>).
- Večernji list (2020), *Dosje o Bandićevoj poskupjeloj Žičari: Laži, aneksi, tužbe ljubavne afere, osvete...*, 2020. november 29. (<https://www.vecernji.hr/vijesti/dosje-o-bandicevoj-poskupjeloj-zicari-lazi-aneksi-tuzbe-ljubavne-afere-osvete-1449799>).
- Večernji list (2020), *USKOK i PNUKOK provode izvide o sljemenskoj žičari,* 2020. november 27. (<https://www.vecernji.hr/vijesti/uskok-i-pnuskok-provode-izvide-o-sljemenskoj-zicari-1449498>).

- Az Alkotmánybíróság 2019. július 2-i ítélete, *U-III-673/2018* (<https://sljeme.usud.hr/usud/praksaw.nsf/fOdluka.xsp?action=openDocument&documentId=C12570D30061CE54C125842D00218646>).
- A Közigazgatási Felsőbíróság 2019. szeptember 12-i ítélete, *Usz-1948/19-2* (<https://www.sukobinteresa.hr/sites/default/files/akti/2019/p-73-18-19-27.pdf>).
- A Közigazgatási Felsőbíróság 2020. május 27-i ítélete, *Usz – 2889/20-2* (https://www.sukobinteresa.hr/sites/default/files/akti/2021/andrej_plenkovic_p-381-18_presuda_visokog_upravnog_suda_usz-2889-20.pdf).
- Az Alkotmánybíróság 2020. szeptember 14-i ítélete, *U-II-2379/2020* (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2020_09_105_1969.html).
- Az Alkotmánybíróság 2020. november 3-i ítélete, *U-I-4658/2019* ([https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C1258615004B58C4/\\$FILE/U-I-4658-2019%20i%20dr.pdf](https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C1258615004B58C4/$FILE/U-I-4658-2019%20i%20dr.pdf)).
- A Közigazgatási Felsőbíróság 2020. december 10-i ítélete, *Usz-2745/18-5* (https://www.sukobinteresa.hr/sites/default/files/akti/2021/milan_bandic_p-130-14_presuda_visokog_upravnog_suda_republike_hrvatske.pdf).
- Közigazgatási Felsőbíróság, 2021. február 3-i sajtóközlemény (<https://sudovi.hr/sites/default/files/priopcenja/2021-02/Visoki%20upravni%20sud%20Republike%20Hrvatske%20-%20priop%20C4%87enje%20za%20javnost%203.%20velja%20C4%8De%202021.pdf>).
- Horvátország Legfelsőbb Bíróságának közgyűlése (2021), 2021. március 26-i sajtóközlemény (<http://www.vsrh.hr/EasyWeb.asp?pcpid=560>).
- Köztársasági elnöki hivatal (2021), 2021. március 8-i sajtóközlemény (<https://www.predsjudnik.hr/vijesti/predsjudnik-republike-predlozio-je-zlatu-durdevic-za-predsjudnicu-vrhovnog-suda-republike-hrvatske/>).
- Az Alkotmánybíróság 2021. március 23-i ítélete, *U-I-1039/2021* ([https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C12586A200446E08/\\$FILE/U-I-1039-2021%20i%20dr.pdf](https://sljeme.usud.hr/Usud/Praksaw.nsf/C12570D30061CE54C12586A200446E08/$FILE/U-I-1039-2021%20i%20dr.pdf)).
- Köztársasági elnöki hivatal (2021), 2021. március 25-i sajtóközlemény (<https://www.predsjudnik.hr/vijesti/ured-predsjudnika-republike-hrvatske-uputio-dopis-drzavnom-sudbenom-vijecu/>).
- Bírák Egyesülete (2021), 2021. április 29-i sajtóközlemény (<http://uhs.hr/archives/1544>).
- A Legfelsőbb Bíróság közgyűlése (2021), 2021. május 18-i sajtóközlemény (<http://www.vsrh.hr/EasyWeb.asp?pcpid=560>).
- Horvát Legfelsőbb Bíróság (2021), 2021. május 18-i sajtóközlemény (<http://www.vsrh.hr/EasyWeb.asp?pcpid=560>).

II. melléklet: Országlátogatás Horvátországban

A Bizottság szolgálatai 2021 áprilisában és májusában virtuális találkozókat tartottak az alábbiakkal:

- A korrupcióellenes stratégia végrehajtásának nyomon követésével foglalkozó nemzeti parlamenti tanács
- A közbeszerzési eljárások felügyeletéért felelős állami bizottság
- A Parlament titkársága
- Állami Bírói Tanács
- Állami Számvevőszék
- Államügyészi Tanács
- Államügyészség (beleértve az USKOK-ot, azaz a szakosított korrupcióellenes ügyészséget is)

- Az információs biztos hivatala
- Az összeférhetetlenség megelőzésével foglalkozó bizottság
- Békeintézet
- Béketanulmányok Központja
- Bírák Egyesülete (Damir Kontrec bíró)
- CROSOL
- Elektronikus Média Ügynökség
- Emberi Jogok Háza
- GONG
- Horvát Újságírók Egyesülete
- Horvát Újságírók Szakszervezete
- Horvát Újságkiadók Egyesülete
- Igazságügyi és Közigazgatási Minisztérium
- Kormányzati Jogalkotási Hivatal
- Korrupciómegelőzési Kormánytanács
- Kulturális és Médiaügyi Minisztérium
- Legfelsőbb Bíróság
- Nem kormányzati szervezetekkel folytatott együttműködésért felelős hivatal
- Ombudsmani Hivatal
- PNUSKOK – szakosított korrupcióellenes rendőrségi osztály
- Ügyvédi Kamara

* A Bizottság ezenkívül az alábbi szervezetekkel is találkozott számos horizontális megbeszélés során:

- A sajtó- és médiaszabadság európai központja
- Amnesty International
- Center for Reproductive Rights
- CIVICUS
- Civil Society Europe
- EuroCommerce
- Európai Civil Fórum
- Európai Egyházak Konferenciája
- Európai Ifjúsági Fórum
- Európai Nonprofit Jogi Központ
- Európai Szövetség a Szabadságjogokért
- Európai Újságíró Szövetség
- European Partnership for Democracy
- Front Line Defenders
- Holland Helsinki Bizottság
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN)
- Nemzetközi Emberi Jogi Föderáció
- Nemzetközi Jogászbizottság
- Nemzetközi Sajtóintézet
- Nyílt Társadalom Európai Politikai Intézet
- Philanthropy Advocacy
- Protection International

- Riporterek Határok Nélkül
- Transparency International EU